National Library
of Sweden

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1964:34

Justitiedepartementet

Sda
1964:34 A

ÄKTENSKAPSRÄTT

FÖRSLAG AV

FAMILJERÄTTSKOMMITTÉN

I

FÖRFATTNINGSTEXT

Stockholm 1964

STATENS

OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1964

Kronologisk förteckning

1. Indexlån. Del I. Kihlström. 96 s. Fi.
2. Indexlån. Del II. Kihlström. 526 s. Fi.
3. Konsumtionsmönster på bostadsmarknaden. Esselte. 212 s. I.
4. Effektivare konsumentupplysning. Esselte. 111 s. H.
5. Bättre åldringsvård. Esselte. 121 s. S.
6. Alkoholreklamen. Norstedt & Söner. 278 s. Fi.
7. Statens skogar och skogsindustrier. Svenska Reproduktions AB. 144 s. Fi.
8. Kapitalutvecklingen i det svenska lantbruket. Esselte. 88 s. Jo.
9. Arbetstidsförkortningens verkningar. Esselte. 216 s. S.
10. Företagsinteckning. Tiden-Barnängen Tryckerier AB. 149 s. Ju.
11. Älgfrågan. Norstedt & Söner. 188 s. Jo.
12. Veterinärmedicinsk forskning och undervisning. Del II. Esselte. 302 s. Jo.
13. Religionsfrihet. AB Wilhelmssons Boktryckeri. XXVIII + 594 s. E.
14. Svensk namnbok 1964. AB E G Johanssons Boktryckeri, Karlshamn. 227 s. Ju.
15. Utlåtande av Juristkommissionen i Wennerströmaffären. Norstedt & Söner. 117 s. Ju.
16. Historisk översikt. Kyrkobegrepp. Almqvist & Wiksells Boktryckeri AB, Uppsala. 324 s. E.
17. Rapport av parlamentariska nämnden i Wennerströmaffären. Norstedt & Söner. 46 s. Ju.
18. Översättning av fördrag angående upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen (Euratom) och tillhörande dokument. Marcus. 187 s. H.
19. Kommunal skatteutjämning. Kihlström. 419 s. Fi
20. Krigsmaktens förbandssjukvård. Esselte. 222 s Fö.
21. Bilskrotning. Esselte. 75 s. K.
22. Förbud mot utförsel av kulturföremål. Kihlström. 67 s. E.
23. Kronhjortsreservat m. m. Berlingska Boktryckeriet, Lund. 109 s. Jo.
24. Behandlingsforskning vid ungdomsvårdsskolorna. Esselte. 279 s. S.
25. Nytt skattesystem. Esselte. 827 s. Fi.
26. Offentliga byggnader 3. Ekonomiskt byggande Esselte. 103 s. K.
27. Lag om förvaltningsförfarandet. Esselte. 719 s Ju.
28. Beräkning av pensionsreserv i pensionsstiftelse Holmqvist skrivbyrå & kontorstryckeri. 39 s. Ju
29. Koncernbidrag m. m. Esselte. 160 s. Fi.
30. Kristendomsundervisningen. Esselte. 182 s. E.
31. Skadestånd II. Esselte. 170 + 62 s. Ju.
32. Förtida tillträde, expropriationskostnad m. m Marcus. 118 s. Ju.
33. Översättning av viktigare följdförfattningar till fördragen angående Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska kol- och stålgemenskapen. Marcus. 521 s. H.
34. Äktenskapsrätt I. Författningstext. Marcus. 96 s. Ju.

Anm. Om särskild tryckort ej angives, är tryckorten Stockholm.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1964:34
Justitiedepartementet

ÄKTENSKAPSRÄTT

FÖRSLAG AV

FAMILJERÄTTSKOMMITTÉN

I

FÖRFATTNINGSTEXT

ISAAC MARCUS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG

STOCKHOLM 1964

Innehåll

Skrivelse till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. justitiedepartementet 5
Förslag till lag om ändrad lydelse av giftermålsbalken
1 kap. Om trolovning 9
2 » Om hinder mot äktenskap 10
3 » Om lysning 11
4 » Om vigsel 14
5 » Allmänna bestämmelser om makars rättsförhållanden . . 15
6 » Om makars egendom 18
7 » Om makars gäld 22
8 » Om äktenskapsförord och om andra rättshandlingar mellan makar 23
9 » Om boskillnad 25
10 » Om återgång av äktenskap 27
11 » Om hemskillnad och äktenskapsskillnad 30
12 » Vissa bestämmelser med avseende å makes död 35
13 » Om bodelning 37
14 » Om medling mellan makar 44
15 » Vissa bestämmelser om rättegången 45
16 » Om registrering av äktenskap m. m. 50
Övergångsbestämmelser 50
Förslag till lag om ändring i ärvdabalken 52
2 kap. (Om skyldemans arvsrätt) 52
3 » Om makes arvsrätt 52
4 » Om arvsrätt vid adoptivförhållande 57
7 » (Om laglott) 58
8 » (Om underhållsbidrag ur kvarlåtenskap) 60
11 » (Om testamentes tolkning) 61
12 » (Om testamentstagares rätt i vissa fall) 61
14 » (Om bevakning, delgivning och klander av testamente) . . 63
17 » (Om arvsavtal) 64
18 » (Allmänna bestämmelser om dödsbo) 64
19 » (Om boutredningsman och testamentsexekutor) 65
21 » (Om den dödes gäld) 65
23 » (Om arvskifte) 66
Övergångsbestämmelser 67
Förslag till lag om ändring i lagen den 8 april 1927 (nr 77) om försäkringsavtal 68
Förslag till lag om ändring i föräldrabalken 75
Förslag till lag om ändrad lydelse av 33 och 37 §§ konkurslagen . . . 77
Förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 20 december 1946 (nr 807) om handläggning av domstolsärenden 79
Förslag till lag om ändrad lydelse av 6 och 11 §§ förordningen den 16 juni 1875 (nr 42) angående lagfart å fång till fast egendom 80
Förslag till lag om ändrad lydelse av 4 § förordningen den 16 juni 1875 (nr 42) angående inteckning i fast egendom 81

Förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 och 12 §§ lagen den 14 juni 1907 (nr 36) om inskrivning av tomträtt och vattenfallsrätt samt av fång till sådan rätt 82
Förslag till överenskommelse angående ändrad lydelse av artiklarna 1, 2 och 10 i den mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge den 6 februari 1931 avslutade konventionen innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap 84
Förslag till förordning angående ändrad lydelse av 1, 2 och 10 §§ förordningen den 31 december 1931 (nr 429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap . 86
Förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 kap. 3 § och 7 kap. 5 § lagen den 8 juli 1904 (nr 26) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, förmynderskap och adoption 89
Förslag till lag angående ändrad lydelse av 3 och 4 §§ lagen den 12 november 1915 (nr 437) om äktenskaps ingående i vissa fall inför svensk myndighet i utlandet 91
Förslag till kungörelse angående utfärdande av äktenskapscertifikat . . 93
Förslag till kungörelse angående prövning av utländsk medborgares rätt att ingå äktenskap 95

Till

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Justitiedepartementet

Genom beslut den 7 december 1956 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för justitiedepartementet att tillkalla högst sex sakkunniga jämte sekreterare för att verkställa översyn av äktenskapslagstiftningen och därmed sammanhängande frågor ävensom utse en av de sakkunniga att vara ordförande och i mån av behov förordna experter att biträda de sakkunniga. Med stöd därav tillkallades den 3 januari 1957 såsom sakkunniga numera ordföranden i lagberedningen f. d. justitierådet Gösta Walin, advokaten Sigrid Beckman, ledamoten av riksdagens första kammare redaktören Ruth Hamrin-Thorell, dåvarande hovrättsassessorn numera lagbyråchefen Torwald Hesser, ledamoten av riksdagens första kammare hemmansägaren Erik Svedberg och dåvarande ledamoten av riksdagens andra kammare förbundsordföranden Inga Thorsson. Walin förordnades tillika att vara ordförande och Hesser att tjänstgöra som sekreterare. Sedan Inga Thorsson erhållit begärt entledigande, förordnades den 8 april 1958 som sakkunnig i hennes ställe dåvarande ledamoten av riksdagens andra kammare fru Eivor Wallin. De sakkunniga har antagit benämningen familjerättskommittén. Hovrättsassessorn Olof Höglund förordnades att från och med den 1 januari 1958 vara biträdande sekreterare åt kommittén. Med motsvarande entledigande för Hesser förordnades Höglund till sekreterare från och med den 4 september 1959. Vidare har hovrättsfiskalen Staffan Vängby i olika sammanhang biträtt kommittén, från och med den 1 april 1964 såsom biträdande sekreterare. Kansliråde dr jur. G. Simson har biträtt kommittén med undersökningar rörande utländsk rätt.

Enligt förordnanden den 20 mars 1958 och den 23 december 1960 har försäkringsdirektören Tage Larsson, direktören Mats Ernulf och professorn Jan Hellner såsom experter biträtt kommittén i försäkringsrättsliga frågor.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 september 1959 har kommitténs uppdrag utvidgats till att avse även en översyn av den internationella familjerättslagstiftningen. Med anledning härav förordnades den 9 februari 1960 dåvarande byråchefen Love Kellberg och professorn Åke Malmström att såsom experter biträda kommittén i hithörande frågor. Kellberg erhöll den 10 juli 1961 på begäran entledigande från sitt förordnande, varefter dåvarande t. f. sekreteraren numera byrådirektören Vidar Hellners den 30 november 1961 förordnades som expert i hans ställe.

Från kommitténs uppdrag undantogs i direktiven spörsmålet om de sjukdoms- och abnormtillstånd som borde utgöra äktenskapshinder, då detta ämne var föremål för särskild utredning. Sedan fråga uppkommit om ämnets upptagande på nytt i nordiskt samarbete, utvidgades kommitténs upp-

drag genom Kungl. Maj:ts förordnande den 2 februari 1962 till att omfatta även frågan om medicinska äktenskapshinder.

För att tagas i beaktande under utredningsarbetet har till kommittén överlämnats:

framställning den 9 oktober 1951 från kyrkomötet till Konungen rörande ändrad ordning för lysnings avkunnande i större församlingar;

framställning den 24 mars 1954 från Sveriges husmodersföreningars riksförbund om krav på makes samtycke för belåning av livförsäkring;

framställning den 13 maj 1957 från Sveriges advokatsamfund till Konungen rörande formen för väckande av talan om vissa familjerättsliga underhållsbidrag jämte däröver avgivet yttrande av 1951 års rättegångskommitté;

framställning den 12 november 1957 från Sveriges husmodersföreningars riksförbund till chefen för socialdepartementet angående vissa pensionsfrågor;

framställning den 1 september 1960 från Nordens husmorforbund till »det nordiske utvalg for revisjon av ekteskapsloven» angående rätt för make att taga del av andra makens självdeklaration, krav på makens samtycke till förfogande över livförsäkring och frånskild kvinnas rätt till familjepension; samt

en vid 1961 års riksdag väckt motion, II: 182, såvitt därigenom väckts fråga om uppräkning av underhållsbidrag på grund av standardhöjningen.

Till kommittén har även inkommit ett flertal andra framställningar som uppmärksammats.

Utom att kommittén vid arbetets början inhämtat yttranden i flera viktiga ämnen från ledamöter av Sveriges advokatsamfund, rättshjälpsanstalter och ett antal kvinnosammanslutningar har kommittén under arbetets gång vid särskilda överläggningar samrått med representanter för det praktiska rättslivet och expertis inom olika områden, såsom representanter för socialstyrelsen och medicinalstyrelsen, advokater, försäkringsjurister samt kyrkliga och borgerliga medlare. Kommittén vill särskilt framhålla de överläggningar som ägt rum med advokaterna Elin Lauritzen, Valborg Lundgren, Bror Wahlström, Holger Wiklund och Kurt Winberg. Därjämte har inhämtats yttranden från myndigheter och sammanslutningar över upprättade lagutkast i speciella frågor.

Kommitténs arbete har, såsom förutsatts i direktiven, bedrivits i samråd med delegerade från Danmark, Finland, Island och Norge. För det nordiska samarbetet redogöres närmare i kommitténs betänkande.

Kommittén har tidigare avlämnat följande stencilerade promemorior jämte lagförslag, nämligen den 26 oktober 1957 promemoria angående makes skydd i fråga om bostad jämte förslag till lag om makars gemensamma bostad, den 24 januari 1963 promemoria angående utländsk medborgares rätt att ingå äktenskap inför svensk myndighet med förslag till ändrad lydelse av 7 kap. 4 a § lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, förmynderskap och adoption och i anslutning därtill skrivelse samma dag rörande fråga om ändring i Kungl.

kungörelsen den 4 december 1903 angående översändandet av vissa prästbetyg (SFS nr 133 s. 6) ävensom den 8 april 1963 promemoria angående svensk domsrätt m. m. i vissa internationella äktenskapsmål med lagförslag i ämnet. Vidare har kommittén den 3 juli 1961 avlåtit framställning till chefen för socialdepartementet rörande frånskild makes rätt till familjepension, varjämte kommittén efter remiss avgivit utlåtanden i ett flertal familjerättsliga och internationellrättsliga m. fl. frågor.

Frågan om en uppräkning av underhållsbidrag på grund av standardhöjningen har av kommittén behandlats i en särskild promemoria i ämnet (stencilerad), som den 30 juni 1964 överlämnats till justitiedepartementet.

Kommittén får härmed vördsamt överlämna betänkande i de ämnen som avsetts med kommitténs uppdrag, frånsett översynen av den internationella familjerättslagstiftningen. Betänkandet innehåller förslag till

lag om ändrad lydelse av giftermålsbalken;

lag om ändring i ärvdabalken;

lag om ändring i lagen den 8 april 1927 (nr 77) om försäkringsavtal;

följdändringar i föräldrabalken och konkurslagen m. fl. författningar; samt

överenskommelse angående ändrad lydelse av artiklarna 1, 2 och 10 i 1931 års nordiska äktenskapskonvention jämte följdändringar m. m.

Särskilt yttrande har på en punkt avgivits av advokaten Sigrid Beckman.

Vid betänkandet är fogade följande bilagor, nämligen en utredning av dr Simson om egendomsordningen i främmande äktenskapsrätt, en bilaga om äktenskapsåldern, dispensprövning m. m., statistik om äktenskapliga förhållanden, en undersökning angående testamentsvanorna och en redogörelse för nu gällande pensionsordningar. På uppdrag av kommittén har statistiska centralbyrån verkställt viss statistisk undersökning rörande bl. a. de år 1956 inregistrerade äktenskapsförorden. Då en utförlig redogörelse för denna redan finns tryckt (Statistisk tidskrift nr 5, 1959 s. 259 ff), har kommittén ej funnit erforderligt att mer än i korthet referera utredningen i betänkandet.

Stockholm den 1 augusti 1964.

Gösta Walin

Sigrid Beckman *Ruth Hamrin-Thorell* *Torwald Hesser*

Erik Svedberg *Eivor Wallin*

/ *Olle Höglund*

Förslag till
Lag om ändrad lydelse av

GIFTERMÅLSBALKEN

Härigenom förordnas, att giftermålsbalken i Sveriges rikes lag skall erhålla följande ändrade lydelse.

1 KAP.

Om trolovning

1 §.

Trolovning är sluten, när man och kvinna med ringväxling eller annorledes överenskommit att ingå äktenskap med varandra.

2 §.

Dör en av de trolovade, äger den efterlevande återfå de gåvor han givit den andra för äktenskapets skull och ändå behålla vad han fått.

Brytes trolovning, äger envar av de trolovade återfå sina gåvor. Bär den ena huvudsakligen skulden, har han dock ej sådan rätt.

3 §.

Avlas barn i trolovning och brytes likväl trolovningen, skall mannen, om han huvudsakligen bär skulden till brytningen, giva kvinnan skäligt skadestånd, som må sättas att utgå på en gång eller på särskilda tider.

Är trolovad eljest huvudsakligen vållande till att trolovningen brytes, äger den andra, om han vidtagit åtgärd för det tillämnade äktenskapet, erhålla ersättning för därmed förenad utgift eller förlust, som det med hänsyn till omständigheterna är oskäligt att han skall vidkännas.

4 §.

Den som enligt 2 kap. 2 eller 3 § ej må ingå äktenskap utan föräldrars eller annans samtycke är ersättningsskyldig enligt 3 § andra stycket allenast om han haft sådant samtycke till trolovningen.

Var mannen i fall, som sägs i 3 § första stycket, vid barnets avlande under aderton år, är han ej ersättningsskyldig i vidare mån än om barn ej blivit avlat.

5 §.

Vill någon framställa anspråk enligt 2 eller 3 §, skall han väcka talan inom ett år från trolovningens upplösning.

6 §.

Avlas barn i trolovning eller ingå föräldrarna trolovning med varandra efter det barn avlats, och upplöses trolovningen genom mannens död, äger kvinnan, om hon är i behov av underhåll, rätt till skälig andel, dock ej över hälften, av mannens kvarlåtenskap, såframt hon inom sex månader efter dödsfallet framställer sitt anspråk hos den som sitter i boet eller hos rätten.

2 KAP.

Om hinder mot äktenskap

1 §.

Man under tjugu år eller kvinna under aderton år må ej ingå äktenskap utan tillstånd av länsstyrelsen.

2 §.

Den som är under tjuguett år och ej förut varit gift må ej ingå äktenskap utan föräldrarnas samtycke.

Är den ena av föräldrarna död eller sinnessjuk eller sinnesslö eller utan del i vårdnaden, eller kan yttrande från den ena ej inhämtas utan märklig omgång eller tidsutdräkt, är den andras samtycke tillfyllest. Föreligger sådant fall beträffande båda föräldrarna, må den trolovade inhämta samtycke av förmyndaren eller, om särskild förmyndare ej är utsedd, av annan giftoman som på anmälan förordnas av rätten.

I fråga om adoptivbarn skall vad nu sagts om föräldrarna gälla adoptanten eller, om barnet adopterats av makar eller ena maken adopterat den andras barn, makarna.

3 §.

Den som är omyndigförklarad må ej ingå äktenskap utan förmyndarens samtycke.

4 §.

Vägras samtycke i fall som avses i 2 eller 3 §, äger rätten på ansökan tillåta äktenskapet, om skäl till vägran ej föreligger.

5 §.

Den som är sinnessjuk eller sinnesslö eller lider av annan djupgående rubbning av själsverksamheten må ej ingå äktenskap utan medicinalstyrelsens tillstånd.

Vid meddelande av tillstånd må som villkor uppställas, att han underkastar sig sterilisering.

6 §.

Den som lider av epilepsi må ej ingå äktenskap utan att hans trolovade erhållit kännedom om sjukdomen och bägge trolovade av läkare erhållit upp-

lysning om dess beskaffenhet i enlighet med anvisningar som medicinalstyrelsen meddelar.

7 §.

Den som lider av könssjukdom i smittsamt skede må ej ingå äktenskap utan att hans trolovade erhållit kännedom om sjukdomen och bägge trolovade av läkare erhållit upplysning om dess beskaffenhet i enlighet med anvisningar som medicinalstyrelsen meddelar.

8 §.

Äktenskap är förbjudet mellan släktingar i rätt upp- och nedstigande led samt mellan syskon.

9 §.

Mellan ett syskon och det andras avkomling må äktenskap ej ingås utan Konungens tillstånd.

10 §.

Äktenskap må ej utan Konungens tillstånd ingås med någon som varit gift med den andras släkting i rätt upp- eller nedstigande led. Finnes barn i det tidigare äktenskapet, må tillstånd meddelas allenast om hänsyn till barnet ej talar däremot.

11 §.

Ingen må ingå nytt äktenskap så länge det tidigare äktenskapet består.

12 §.

Adoptant och adoptivbarn må ej ingå äktenskap med varandra så länge adoptivförhållandet består.

13 §.

Ansökan om tillstånd enligt 1 § göres i det län, där den underårige är bosatt. Är han icke bosatt här i riket, må ansökan göras hos överståthållarämbetet i Stockholm eller där den andra trolovade är bosatt.

Klagan över länsstyrelses eller medicinalstyrelsens beslut må föras hos Konungen genom besvär.

3 KAP.

Om lysning

1 §.

För äktenskap skola de trolovade gemensamt söka lysning.

Ansökan om lysning göres i den svenska församling där kvinnan är kyrkobokförd eller, om hon varken är eller bör vara kyrkobokförd i sådan församling, där mannen är kyrkobokförd eller, om ej någon av dem är eller bör vara kyrkobokförd i svensk församling, där någondera vistas. Ansökningen prövas av den präst som för kyrkoböckerna i församlingen.

2 §.

1 mom. Är mannen kyrkobokförd i annan svensk församling än där lysning skall äga rum, skall han, när lysning sökes, förete intyg om vad kyrkoböckerna i hans församling innehålla angående hans behörighet att ingå äktenskapet *(äktenskapsbetyg)*.

Trolovad, som varken är eller bör vara kyrkobokförd i svensk församling, skall förete det motsvarande intyg av utländsk registerförare han kan anskaffa.

2 mom. Innehålla kyrkoböckerna eller intyg, varom sägs i 1 mom., ej upplysning om trolovads ålder, har han att på annat sätt förebringa utredning därom. Är trolovad i den ålder att han enligt 2 kap. 1 § ej äger ingå äktenskapet utan särskilt tillstånd, skall han styrka, att sådant tillstånd givits.

3 mom. Äger trolovad enligt 2 kap. 2 eller 3 § ej ingå äktenskapet utan föräldrars eller annans samtycke, skall han visa, att sådant samtycke givits eller att rätten jämlikt 2 kap. 4 § tillåtit äktenskapet.

4 mom. Är anledning antaga att trolovad är sinnessjuk eller sinnesslö eller lider av annan djupgående rubbning av själsverksamheten, skall han med läkarintyg styrka, att sådant hinder ej föreligger, eller visa, att han på grund av tillstånd jämlikt 2 kap. 5 § äger ingå äktenskapet.

5 mom. Trolovad skall avgiva skriftlig försäkran på heder och samvete, att han ej, såvitt han vet, lider av epilepsi. Om trolovad lider av epilepsi, skall med intyg visas, att bägge trolovade av läkare erhållit upplysning om sjukdomens beskaffenhet i enlighet med medicinalstyrelsens anvisningar.

Trolovad skall också avgiva skriftlig försäkran på heder och samvete, att han ej, såvitt han vet, lider av könssjukdom i smittsamt skede. Om trolovad lider av sådan sjukdom, skall med intyg visas, att bägge trolovade av läkare erhållit upplysning om sjukdomens beskaffenhet i enlighet med medicinalstyrelsens anvisningar.

6 mom. Envar av de trolovade skall avgiva skriftlig försäkran på heder och samvete, att de ej, såvitt han vet, äro så besläktade som sägs i 2 kap. 8 § och, om ej tillstånd till äktenskapet jämlikt 2 kap. 9 eller 10 § visas, att ej heller honom veterligen föreligger sådan släktskap eller sådant svågerlag som där avses.

7 mom. Det åligger envar av de trolovade att i skriftlig försäkran på heder och samvete uppgiva, huruvida han förut ingått äktenskap.

Har trolovad förut ingått äktenskap och visa ej kyrkoböckerna eller intyg, varom sägs i 1 mom., att äktenskapet blivit genom makens död eller annorledes upplöst, skall han styrka att så skett.

8 mom. Envar av de trolovade skall i skriftlig försäkran på heder och samvete uppgiva, huruvida han har barn, som ej är adopterat av annan, eller väntar barn med annan man eller kvinna eller har adoptivbarn.

9 mom. Varderas försäkran enligt 5—8 mom. skall delgivas den andra.

3 §.

Hava de trolovade fullgjort vad som åligger dem enligt 2 §, och finner ej prästen hinder mot äktenskapet möta, skall han genast utfärda lysningssedel, med angivande av de trolovades fullständiga namn jämte yrke och hemvist. Den skall genom utfärdarens försorg uppläsas i kyrkan nästa söndag, om ej Konungen bestämt annan ordning.

Sedan lysning skett, äger ej mannen eller kvinnan erhålla lysning till annat äktenskap förrän fyra månader förflutit från lysningsdagen, med mindre den andra trolovade avlidit.

4 §.

Menar någon att hinder mot äktenskapet möter, skall han anmäla och styrka det hos prästen.

5 §.

När en vecka förflutit från lysningsdagen, skall prästen på begäran, om hinder mot äktenskapet ej blivit jämlikt 4 § anmält och styrkt eller eljest blivit känt för honom, giva de trolovade intyg om att lysning skett och att hinder för äktenskapets ingående ej möter *(lysningsbevis)*.

6 §.

Är trolovad svårt sjuk eller inkallad till rikets försvar eller föreligger eljest fara att vigsel ej kan komma till stånd, om lysning skall avvaktas, må äktenskapet ingås utan att lysning föregått.

Lysning må också underlåtas, om kungörandet med hänsyn till trolovads personliga förhållanden skulle vara till men för honom.

7 §.

Äktenskapsbetyg må ej utfärdas för trolovad utan att samtycke därtill givits av den, med vilken äktenskapet skall ingås.

Den som utfärdat äktenskapsbetyg skall ombesörja, att kungörelse därom uppläses i kyrkan nästa söndag, om ej Konungen bestämt annan ordning. Därvid angivas bägge de trolovades fullständiga namn jämte yrke och hemvist samt varest hinder mot äktenskapet må anmälas. Kungörandet må dock underlåtas, om det med hänsyn till trolovads personliga förhållanden skulle vara till men för honom.

Nytt äktenskapsbetyg må ej utfärdas förrän fyra månader förflutit, med mindre den andra trolovade avlidit. Om lysning tillkommit, räknas tiden från lysningsdagen.

8 §.

Närmare bestämmelser angående intyg och försäkran, varom sägs i detta kapitel, meddelas av Konungen.

4 KAP.

Om vigsel

1 §.

Äktenskap ingås med kyrklig eller borgerlig vigsel.

2 §.

Kyrklig vigsel må äga rum

inom svenska kyrkan, om de trolovade eller en av dem tillhör kyrkan; och

inom annat trossamfund, om Konungen medgivit att vigsel må förrättas inom samfundet och de trolovade eller en av dem tillhör samfundet.

Konungen äger förordna, att medlem av utländskt evangeliskt-luterskt trossamfund skall hava samma rätt till kyrklig vigsel som medlem av svenska kyrkan.

3 §.

Till vigsel inom svenska kyrkan äga de trolovade välja den präst inom kyrkan de själva önska. Annan än präst i församling, av vilken endera är medlem, är dock ej skyldig att viga.

Inom annat trossamfund förrättas vigsel av den som är behörig därtill enligt Konungens förordnande.

4 §.

Borgerlig vigsel må äga rum, vare sig de trolovade kunde erhålla kyrklig vigsel eller ej.

5 §.

Behörig att förrätta borgerlig vigsel är, enligt närmare bestämmelser som Konungen meddelar, lagfaren domare i allmän underrätt och den som länsstyrelsen särskilt förordnar till vigselförrättare.

6 §.

Vigsel må ej äga rum förrän en vecka förflutit från det lysning skett, när sådan erfordras. Utan lysningsbevis må ej annan viga än präst, som för kyrkoböckerna där lysningen skett. Även om lysningsbevis utfärdats, skall vigsel vägras, om hinder mot äktenskapet är känt för vigselförrättaren.

Har lysning skett men är vigsel ej förrättad inom fyra månader därefter eller, om de trolovade eller endera tillhör den renskötande samebefolkningen, inom ett år, må vigsel ej vidare ske på den lysningen.

7 §.

Vilja de trolovade vigas utan föregående lysning, enligt vad i 3 kap. 6 § sägs, åligger det trolovad, som är kyrkobokförd i svensk församling, att förete äktenskapsbetyg, om vigseln skall förrättas av annan än präst som

för kyrkoböckerna i den församlingen. I fråga om villkor för vigsel skall i övrigt vad som i 3 kap. 2 och 3 §§ är stadgat beträffande lysning äga motsvarande tillämpning.

Är någon av de trolovade kyrkobokförd i svensk församling vars böcker föras av vigselförrättaren, skall denne, sedan vigsel skett, ombesörja att kungörelse om vigseln, med angivande av bägges fullständiga namn jämte yrke och hemvist, uppläses i kyrkan nästa söndag, om ej Konungen bestämt annan ordning. Kungörande må dock underlåtas, om det med hänsyn till trolovads personliga förhållanden skulle vara till men för honom.

8 §.

Vigsel förrättas i släktingars eller andra vittnens närvaro.

Vid vigseln skola de trolovade vara samtidigt tillstädes inför vigselförrättaren och på hans fråga avgiva sitt ja och samtycke till äktenskapet samt därpå av honom förklaras för äkta makar.

I övrigt lända till efterrättelse, vid vigsel inom svenska kyrkan föreskrifterna i kyrkohandboken, vid vigsel inom annat trossamfund dess kyrkobruk och vid borgerlig vigsel de bestämmelser som Konungen meddelar.

Den som förrättat kyrklig vigsel skall ofördröjligen giva makarna bevis därom. Över borgerlig vigsel skall föras protokoll enligt föreskrifter som Konungen meddelar.

9 §.

Vigsel är utan verkan, om den ej förrättats av någon som ägde behörighet att viga eller om därvid ej tillgått så som i 8 § andra stycket är föreskrivet, men skall ej anses ogill på den grund att eljest icke förfarits så som sägs i 8 § eller att vigselförrättaren överskridit sin behörighet eller vederbörlig lysning ej föregått.

Om synnerliga skäl äro, äger Konungen förklara, att vigsel, som enligt första stycket är ogill, det oaktat skall bestå. Ansökan om sådan förklaring må göras av mannen eller kvinnan eller, om någondera avlidit, av arvinge till honom.

5 KAP.

Allmänna bestämmelser om makars rättsförhållanden

1 §.

Man och hustru äro skyldiga varandra trohet och bistånd. De skola i samråd verka för familjens bästa.

2 §.

Makarna skola, envar efter sin förmåga, genom tillskott av penningar, verksamhet i hemmet eller annorledes bidraga till att bereda familjen det underhåll som med hänsyn till makarnas villkor må anses tillbörligt. Till

familjens underhåll räknas vad som erfordras för den gemensamma hushållningen och barnens uppfostran samt vardera makens särskilda behov.

3 §.

Om det som make enligt 2 § skall tillskjuta ej räcker till utgifterna för hans särskilda behov och de utgifter han eljest med hänsyn till makarnas levnadsförhållanden sedvanligen har att ombesörja för familjens underhåll, är andra maken pliktig att i lämpliga poster tillhandahålla honom erforderliga penningmedel. Rätt till sådant bidrag tillkommer dock ej make, som visar oförmåga att handhava medel eller av annan särskild orsak icke bör ombesörja utgifterna.

4 §.

Vad ena maken med tillämpning av 2 och 3 §§ överlämnat till den andra för tillgodoseende av hans särskilda behov är dennes egendom.

5 §.

Har ena maken under ett kalenderår haft utgifter för familjens tillbörliga underhåll som uppenbart överstiga vad han enligt 2 § bort tillskjuta, eller har andra maken eljest under året i väsentlig mån åsidosatt sin underhållsplikt mot familjen, äger den förra utfå bidrag för sagda tid efter vad som må anses skäligt med hänsyn till omständigheterna.

Make, som gjort sig skyldig till försummelse av sin underhållsplikt, må också, om andra maken yrkar det, av rätten förpliktas att framdeles till denne utgiva bidrag till de utgifter för familjens underhåll, vilkas ombesörjande sedvanligen ankommer på honom eller rätten med hänsyn till omständigheterna finner skäligen böra anförtros honom.

6 §.

Talan om underhållsbidrag enligt 5 § första stycket må ej väckas sedan två år förflutit efter utgången av det kalenderår då utgifterna gjordes eller försummelsen ägde rum.

Rätten till bidrag, varom sägs i 5 § första eller andra stycket, må ej göras gällande av annan än den bidragsberättigade själv, ej heller i den bidragsskyldiges konkurs.

7 §.

Leva makar åtskilda på grund av söndring, åligger det ändå make att bidraga till andra makens underhåll enligt de grunder som stadgas i 2 §. Om ena maken huvudsakligen bär skulden till sammanlevnadens hävande, må dock andra maken ej utan synnerliga skäl förpliktas utgiva bidrag till hans underhåll.

Om bidrag till barnens underhåll i fall som avses i första stycket stadgas i föräldrabalken.

8 §.

I fall som avses i 7 § må, såvitt det finnes skäligt med hänsyn till vardera makens levnadsförhållanden och omständigheterna i övrigt, make förpliktas att till nyttjande lämna andra maken lösören, vilka vid sammanlevnadens hävande ingingo i det för makarnas gemensamma begagnande avsedda bohaget eller utgjorde andra makens arbetsredskap. Make må tillika, när det finnes påkallat, berättigas att tills vidare nyttja makarnas bostad.

Avtal, som andra maken må ingå med tredje man angående lösörena eller bostaden, skall ej lända till inskränkning i den rätt som avses i första stycket.

9 §.

Utan hinder av vad rätten beslutit om bidrag, varom sägs i 5 eller 7 §, äger rätten på endera makens yrkande förordna annorlunda, när väsentligt ändrade förhållanden påkalla det.

10 §.

Avtal i fråga som avses i 2, 3, 7 eller 8 § må på ena makens yrkande jämkas av rätten, om avtalet finnes uppenbart obilligt eller väsentligt ändrade förhållanden påkalla det.

11 §.

Makarna äro pliktiga att giva varandra de upplysningar som erfordras för bedömande av deras ekonomiska ställning, underhållsskyldighet och giftorättsanspråk. För sådant ändamål är make skyldig att lämna uppgift jämväl om försäkringar och andra tillgångar, vilka huvudsakligen bereda riskskydd eller eljest ännu ej hava något ekonomiskt värde.

12 §.

Envar av makarna äger att med förpliktande verkan jämväl för den andra maken ingå sådana rättshandlingar för den dagliga hushållningen eller barnens uppfostran som sedvanligen företagas för dessa ändamål. Rättshandlingen skall anses ingången i syfte att förplikta jämväl andra maken, om ej annat framgår av omständigheterna. Make, som är omyndig på grund av sin ålder, äger utan hinder därav ingå rättshandling som nyss nämnts.

Rättshandling som sägs i första stycket är ej förpliktande för andra maken, om den, med vilken rättshandlingen slöts, insåg eller bort inse att det som anskaffades genom rättshandlingen ej var erforderligt. Var i fall som nu sagts den make som ingick rättshandlingen omyndig, är den ej heller bindande för honom.

Vad sålunda är stadgat äger ej tillämpning, om makarna äro hemskilda eller eljest leva åtskilda på grund av söndring.

13 §.

Missbrukar make sin behörighet enligt 12 §, må rätten, på yrkande av andra maken, förklara honom förlustig behörigheten. Är han omyndig, må behörigheten frånkännas honom jämväl på yrkande av förmyndaren.

Sådant beslut skall av rätten upphävas, om makarna och, när maken är omyndig, jämväl förmyndaren enas därom eller förändrade förhållanden visas hava inträtt.

Om beslut som avses i denna paragraf skall rätten ofördröjligen göra anmälan till äktenskapsregistret samt införa kungörelse i allmänna tidningarna och tidning inom orten.

14 §.

Är ena maken på grund av bortovaro eller sjukdom ur stånd att själv ombesörja sina angelägenheter, och finnes ej fullmäktig, förmyndare eller god man för honom, äger andra maken företräda honom i angelägenhet som ej utan olägenhet kan uppskjutas, uppbära avkastningen av hans egendom och annan hans inkomst samt, om det oundgängligen tarvas för anskaffande av medel till familjens underhåll, pantsätta eller avyttra honom tillhörig egendom. Fast egendom eller tomträtt må ej i något fall intecknas eller avyttras eller inteckning däri pantförskrivas eller överlåtas utan att rätten, efter inhämtande av yttrande från hans närmaste anhöriga som vistas i riket, medgiver det.

Vad nu är stadgat äger ej tillämpning, om makarna äro hemskilda eller eljest leva åtskilda på grund av söndring.

15 §.

Om makes släktnamn är särskilt stadgat.

6 KAP.

Om makars egendom

1 §.

Vardera maken får giftorätt i den egendom som andra maken vid äktenskapets ingående har eller sedermera förvärvar och som ej skall vara enskild enligt vad nedan stadgas. Makes egendom, vari giftorätt äger rum, kallas hans giftorättsgods.

I fråga om rättighet som ej kan överlåtas eller eljest är av personlig art skola bestämmelserna om giftorätt äga tillämpning allenast såvitt de ej strida mot vad som särskilt gäller med avseende å rättigheten.

2 §.

Över sitt giftorättsgods råder make med de inskränkningar som följa av vad i 3—6 §§ sägs.

Vid boskillnad, hemskillnad eller äktenskapets upplösning tager vardera maken eller hans arvingar hälften av makarnas behållna giftorättsgods, om ej annat stadgas.

3 §.

Make är pliktig så vårda sitt giftorättsgods att det ej otillbörligt minskas till förfång för andra maken.

4 §.

1 mom. Make må ej utan andra makens samtycke överlåta, med inteckning för gäld belasta eller eljest pantförskriva giftorättsgods som utgör

a) fast egendom,

b) tomträtt,

c) byggnad på ofri grund, uteslutande eller huvudsakligen avsedd att bereda makarna gemensam bostad,

d) bostads- eller hyresrätt med sådant ändamål eller

e) bohag som är avsett för makarnas gemensamma begagnande, andra makens nödiga arbetsredskap eller lösöre för barnens personliga bruk.

Med egendom som nu sagts likställes andel i sådan egendom. Är hyresrätt knuten till andelsrätt i förening eller bolag, skall gälla vad som stadgas om bostadsrätt.

2 mom. Hava tre månader förflutit från det inteckning beviljats i fast egendom eller tomträtt, varom i 1 mom. sägs, må inteckningen ej därefter överlåtas eller pantförskrivas utan att andra maken särskilt samtycker därtill. Har make övertagit inteckningen i samband med förvärv av egendomen, räknas tiden från tillträdesdagen.

3 mom. I fråga om makarnas bostad gäller också, att make ej må utan andra makens samtycke upplåta nyttjanderätt som länder denne till förfång.

Detsamma gäller i fråga om sådan egendom som avses i 1 mom. e).

4 mom. Make må ej utan andra makens samtycke förfoga över pensions- eller annan livränteförsäkring på endera makens liv eller över gruppförsäkring av annat slag på enderas liv. Vad nu sagts skall dock ej utgöra hinder mot att försäkring, som tecknas för särskilt ändamål, användes för det ändamålet.

Första stycket avser ej förordnande av förmånstagare. Utfästelse att sådant förordnande skall stå vid makt räknas som förfogande över försäkringen. Om vissa inskränkningar i rätten att utse förmånstagare är särskilt stadgat.

5 mom. Är make, vilkens samtycke fordras enligt 1, 2, 3 eller 4 mom., omyndig eller bortovarande, ankommer det på förmyndare eller god man att giva samtycke, om åtgärden avser annan egendom än lösöre. Särskilt samtycke erfordras dock ej, om den make som vill företaga åtgärden själv är förmyndare eller god man för andra maken.

I fråga om lösöre äger omyndig make själv giva samtycke, om han ej är sinnessjuk eller sinnesslö. Är han sinnessjuk eller sinnesslö eller kan yttran-

de från honom ej inhämtas utan märklig omgång eller tidsutdräkt, erfordras ej samtycke.

6 mom. Samtycke till överlåtelse av eller inteckning i fast egendom eller tomträtt eller till överlåtelse eller pantförskrivning av sådan inteckning skall lämnas skriftligen med två vittnen.

5 §.

Vägras samtycke i fall som avses i 4 §, äger rätten, på ansökan av make som vill företaga rättshandlingen eller den, med vilken rättshandling ingåtts, lämna tillstånd därtill, om skäl till vägran ej föreligger.

6 §.

1 mom. Har make utan erforderligt samtycke företagit åtgärd, varom sägs i 4 § 1 eller 2 mom., är den ogill, om andra maken eller den som skolat lämna samtycke å makens vägnar väcker klander hos rätten och ej annat följer av vad nedan sägs.

Om lagfart, inskrivning eller inteckning beviljats med anledning av överlåtelse av fast egendom eller tomträtt eller medgivande till inteckning, må klander ej därefter väckas.

Överlåtelse eller pantförskrivning av lösöre eller av inteckning, varom sägs i 4 § 2 mom., må ej klandras, om den med vilken rättshandlingen ingicks i god tro fått egendomen i handom. I andra fall må klander av sådan överlåtelse eller pantförskrivning väckas inom sex månader från det kännedom vunnits om att egendomen överlämnats.

2 mom. Har upplåtelse av nyttjanderätt skett utan erforderligt samtycke i fall som avses i 4 § 3 mom., må klander väckas, så länge andra maken lider förfång.

3 mom. Förfogande över försäkring, som skett utan erforderligt samtycke i fall som avses i 4 § 4 mom., är ogillt.

4 mom. Med anledning av åtgärd, vilken rör makarnas bostad eller lösöre som avses i 4 § 1 mom., är maken eller den som företräder honom jämväl berättigad att föra talan om avhysning och godsets återställande. Rätten äger vid bifall till talan om avhysning medgiva skäligt rådrum för avflyttningen.

7 §.

Har make, utan tillbörlig hänsyn till andra makens giftorätt, väsentligt minskat sina tillgångar genom gåva och visar det sig efter äktenskapets upplösning, boskillnad eller hemskillnad att vederlag ej kan till fullo utgå vid bodelningen, skall gåvotagaren, om han insåg eller bort inse att gåvan var till förfång för andra maken, återbära gåvan eller dess värde, i den mån det erfordras för tillgodoseende av andra makens rätt. Sådan talan må dock ej väckas i fall som avses i 4 §, om enligt 6 § klander å rättshandlingen ej vidare kan äga rum. I andra fall må talan som nyss sagts ej väckas sedan fem år förflutit från det gåvan fullbordades och jämväl ett år gått till ända från det maken erhöll vetskap om gåvans fullbordan.

Var gåva, som tillkommit under omständigheter varom ovan sägs, ännu ej fullbordad vid tiden för bodelningen, må den ej göras gällande i den mån det skulle lända till intrång i andra makens rätt.

8 §.

Har make genom brottslig gärning uppsåtligen bragt andra maken om livet eller medverkat därtill såsom i 23 kap. 4 och 5 §§ brottsbalken sägs, är han förlustig sin giftorätt i den egendom som tillhört den döde. Vad nu sagts skall dock ej gälla den som handlat under inflytande av sådan själslig abnormitet som avses i 33 kap. 2 § brottsbalken.

9 §.

Enskild egendom är

1. egendom som genom äktenskapsförord förklarats skola vara enskild;

2. egendom som make erhållit i gåva av annan än andra maken med villkor att den skall vara enskild, eller som make bekommit genom testamente med sådant villkor, eller som tillfallit make i arv och om vilken arvlåtaren genom testamente meddelat sådan föreskrift;

3. vad som trätt i stället för egendom, varom sägs under 1 eller 2, såvida ej annorlunda föreskrivits genom den rättshandling, på grund av vilken egendomen är enskild.

Avkastning skall ej på grund av rättshandling, varom sägs i denna paragraf, vara enskild utan att det särskilt föreskrivits genom rättshandlingen.

10 §.

Med avseende å enskild egendom, vilken är av beskaffenhet som sägs i 4 §, skola bestämmelserna i 4—6 §§ äga motsvarande tillämpning. Såvitt angår överlåtelse eller pantförskrivning av fast egendom och tomträtt eller inteckning däri gäller det sagda dock allenast om egendomen är uteslutande eller huvudsakligen avsedd att bereda makarna gemensam bostad.

11 §.

Hava makar upprättat förteckning över egendom som tillhör vardera maken eller en av dem, och är förteckningen med deras underskrift bekräftad på heder och samvete samt försedd med intyg av vittnen om underskriften och dagen därför, skall förteckningen äga vitsord vid tvist, vilkendera maken egendomen tillhör, såframt det ej visas eller på grund av särskilda omständigheter må antagas att den är oriktig. Sådant vitsord tillkommer dock ej förteckningen, om tvisten uppstår vid utmätning som sker inom ett år från förteckningens upprättande eller i konkurs, vilken följer på ansökan som gjorts inom samma tid.

7 KAP.

Om makars gäld

1 §.

Vardera maken svarar med sitt giftorättsgods och sin enskilda egendom för den gäld som han gjort före äktenskapet eller under dess bestånd.

2 §.

Är i äktenskapet gäld gjord av bägge makarna, svara de en för bägge och bägge för en för gälden, om ej annat avtalats.

Detsamma gäller, om ena maken gjort gäld för vilken enligt 5 kap. 12 § jämväl andra maken svarar. I fråga om hustruns ansvar i fall som nu sagts gälla dock nedan i 3 och 4 §§ angivna begränsningar, om ej annat följer av 5 §.

3 §.

Häftar hustrun jämte mannen för gäld som båda makarna eller endera gjort genom sådan rättshandling som avses i 5 kap. 12 §, och vill borgenären söka hustrun för gälden, skall han väcka talan inom två år från förfallodagen eller, om gälden skall betalas vid anfordran, från dess uppkomst.

Försättes hustrun i konkurs, är hon ej pliktig att för dessförinnan gjord gäld av beskaffenhet som avses i första stycket ansvara med egendom som hon förvärvar under konkursen eller därefter.

4 §.

Sedan bodelning verkställts i anledning av boskillnad, hemskillnad eller äktenskapets upplösning, svarar hustrun för gäld, varom sägs i 3 § och vilken uppkommit före den tidpunkt som angives i 13 kap. 2 §, allenast intill värdet av den enskilda egendom hon ägde vid samma tidpunkt och den egendom som vid bodelningen tillades henne. Skall bodelning ej äga rum i anledning av hemskillnad eller äktenskapets upplösning, svarar hustrun efter hemskillnaden eller äktenskapets upplösning för gäld som nyss sagts allenast intill värdet av den egendom hon hade vid förenämnda tidpunkt.

Har mannen, sedan talan väckts om hemskillnad eller äktenskapets upplösning, gjort gäld varom sägs i 3 §, skall hustrun efter hemskillnaden eller äktenskapets upplösning ej svara för sådan gäld i vidare mån än det skäligen åvilat henne att bidraga till kostnaden.

Häftade egendom, som sägs i första stycket, på grund av inteckning eller eljest särskilt för annan gäld än där avses, skall motsvarande del av egendomens värde ej medräknas.

5 §.

Vad i 3 och 4 §§ är stadgat äger ej tillämpning, om hustrun själv gjort gälden och hon hade egen inkomst av någon betydenhet eller om hon eljest iklätt sig vidsträcktare betalningsansvar.

8 KAP.

Om äktenskapsförord och om andra rättshandlingar mellan makar

1 §.

Trolovade eller makar äga genom äktenskapsförord bestämma, att egendom, som tillhör eller tillfaller en av dem och som eljest skulle vara hans giftorättsgods, skall tillhöra honom enskilt. Genom äktenskapsförord må också avtalas, att egendom, som eljest skulle vara ena makens enskilda, skall vara hans giftorättsgods, om ej annat följer av vad i 6 kap. 9 § 2 sägs.

Utöver vad nu är sagt må ej genom avtal mellan trolovade eller makar stadgas avvikelse från vad denna balk innehåller om makars egendom.

2 §.

Vill någon till sin trolovade giva egendom att tillfalla honom vid äktenskapets ingående, eller vill make giva något åt sin make, skall äktenskapsförord upprättas om rättshandlingen. Sådant förord erfordras dock ej, när fråga är om sedvanliga skänker vilkas värde ej står i missförhållande till givarens villkor.

Utfästelse av trolovad eller make att under äktenskapet till andra maken utgiva penningar eller annat är, såvida vederlag ej utgår, icke bindande, även om skriftligt fordringsbevis överlämnas.

3 §.

Make, å vars inkomst under loppet av ett kalenderår uppkommit besparing, äger, utan upprättande av äktenskapsförord, före utgången av följande året till andra maken utan vederlag överlåta egendom till värde motsvarande högst hälften av vad som besparats, dock högst femtusen kronor. Sådan överlåtelse är dock ej gällande mot överlåtarens borgenärer, med mindre därom upprättats skriftlig, med vittnen styrkt handling, i vilken jämväl besparingens storlek angivits, samt överlåtaren hade kvar egendom som uppenbart motsvarade hans gäld.

4 §.

Hava makar utan upprättande av äktenskapsförord träffat avtal sig emellan om överlåtelse av egendom, äger make åberopa avtalet allenast om det visas eller må på grund av omständigheterna antagas, att avtalet ej är sådant att äktenskapsförord kräves för dess giltighet.

5 §.

Har gåva skett som sägs i 2 §, utan att första stycket andra punkten var tillämplig, och kan givaren ej betala den gäld, för vilken han häftade när gåvan enligt 12 § blev gällande, skall andra maken svara för bristen intill värdet av den överlåtna egendomen, om det ej styrkes att givaren hade

kvar egendom som uppenbart motsvarade hans gäld. Om vederlag utgått, skall dess värde avräknas från värdet av den överlåtna egendomen. Har denna helt eller delvis gått förlorad utan mottagarens vållande, njuter han motsvarande befrielse från ansvar.

Har givaren blivit försatt i konkurs eller vid utmätning befunnits sakna tillgång att betala sin gäld eller, om han är köpman, inställt sina betalningar, eller finnes han eljest vara på sådant obestånd att det måste antagas, att gäld som avses i första stycket ej rätteligen betalas, skall andra maken svara för gälden intill det belopp som sägs i nämnda stycke, även om det ej är utrett vad som brister hos givaren.

Därest talan om gåvans återvinning till givarens konkursbo är anhängig, må mottagarens ansvar enligt denna paragraf icke göras gällande.

6 §.

Make som biträder andra maken i hans förvärvsverksamhet skall, även om gottgörelse ej avtalats, äga rätt till skälig ersättning för sitt arbete, om det med hänsyn till arbetets art och omständigheterna i övrigt må anses tillbörligt att ersättning utgår.

Talan om ersättning för sådant biträde skall, om ej annat avtalats, väckas före utgången av kalenderåret efter det då arbetet verkställdes.

7 §.

Är egendom av ena maken överlämnad till den andras förvaltning, och hava makarna avtalat eller kan det med hänsyn till omständigheterna antagas hava varit deras avsikt att den som mottagit egendomen skulle äga använda avkastningen till familjens underhåll, skall vid tvist, i vilken mån avkastningen åtgått härtill, vad han uppgiver äga vitsord, om ej annat visas eller må antagas på grund av omständigheterna.

Make som överlämnat egendom till andra makens förvaltning äger återkalla uppdraget när han vill, även om annat avtalats.

8 §.

Om avtal rörande makes underhållsskyldighet och vissa avtal med avseende å hemskillnad eller upplösning av äktenskap samt om avtal rörande bodelning eller vad därmed äger samband stadgas i 5, 11 och 13 kap.

9 §.

Trolovad eller make må, även om han är omyndig, sluta äktenskapsförord. Han skall dock taga förmyndarens samtycke, om det ej allenast är fråga om överlåtelse av egendom varöver han själv äger råda.

Detsamma gäller överlåtelse som avses i 3 §. Vad där stadgas om villkor för överlåtelsens giltighet mot borgenärer skall tillämpas jämväl beträffande förmyndarens samtycke till överlåtelsen.

10 §.

Äktenskapsförord skall upprättas skriftligen.

Envar av de trolovade eller makarna och, om förmyndares samtycke erfordras, jämväl denne skall inför notarius publicus i tillkallat vittnes närvaro, sedan förordet upplästs, vitsorda att han står fast därvid och underskriva handlingen eller vidkännas sin underskrift därå. Notarius publicus skall, jämte vittnet, med påskrift på handlingen bestyrka, att det tillgått på föreskrivet sätt.

Konungen äger förordna befattningshavare vid rätten eller annorstädes att i notarius publicus ställe biträda vid upprättande av äktenskapsförord.

Svensk diplomatisk eller konsulär tjänsteman i främmande stat är utan särskilt förordnande behörig att biträda i notarius publicus ställe.

11 §.

Äktenskapsförord skall ingivas till rätten i den ort där mannen är mantalsskriven eller, om han ej är mantalsskriven här i riket, till rätten i den ort där kvinnan är mantalsskriven. Finnes ej behörig domstol enligt vad nu sagts, må förordet ingivas till Stockholms rådhusrätt.

Rätten skall, om förordet är underskrivet och bestyrkt så som stadgas i 10 §, intaga det i protokollet samt ofördröjligen översända en styrkt avskrift därav till den myndighet som för äktenskapsregistret, med uppgift om dagen då förordet ingavs till rätten. Innehåller förordet ej fullständig upplysning om makarnas namn, yrke och hemvist, skall rätten infordra sådan uppgift och meddela den till registreringsmyndigheten. Är ej styrkt avskrift av förordet ingiven, skall rätten låta ombesörja sådan avskrift på sökandens bekostnad.

När förordet innefattar gåva, skall rätten införa kungörelse om ingivandet i allmänna tidningarna och tidning inom orten.

12 §.

Är äktenskapsförord slutet mellan trolovade, skall det gälla från äktenskapets ingående, om det ingives till rätten sist en månad efter det äktenskapet ingicks. Eljest är förord ej gällande förrän det ingivits till rätten.

Sedan förord intagits i rättens protokoll, är det gällande enligt vad i första stycket sägs, även om vid dess upprättande ej tillgått så som i 10 § andra stycket sägs eller rätten ej var behörig domstol enligt 11 § första stycket.

9 KAP.

Om boskillnad

1 §.

Make är berättigad att efter ansökan vinna boskillnad,

1. om andra makens bo är avträtt till konkurs;

2. om andra maken genom vanvård av sina ekonomiska angelägenheter, genom missbruk av rätten att råda över sitt giftorättsgods eller genom an-

nat otillbörligt förfarande vållar minskning därav eller fara för sådan minskning; och

3. om det av annan orsak, i samband med söndring i äktenskapet eller eljest, kan befaras att andra maken otillbörligt minskar sitt giftorättsgods.

2 §.

Makar äga jämväl vinna boskillnad, när de äro ense därom.

3 §.

All egendom, som make förvärvar efter det boskillnad blivit sökt, skall vara hans enskilda egendom, om boskillnad beviljas eller annan talan, som väckts innan målet slutligt avgjorts, föranleder att giftorättsgemenskapen upplöses.

4 §.

Sedan boskillnad beviljats, skall bodelning äga rum. Vad därvid tillfaller make skall vara hans enskilda egendom.

Är tillika talan väckt om äktenskapets återgång, hem- eller äktenskapsskillnad, skall dock, för beaktande av vad som därav följer, med bodelning anstå till dess dom i målet vunnits, om endera maken yrkar det och skäl äro därtill.

Om förordnande, att giftorättsgods, som make hade vid vigseln eller efteråt förvärvat genom arv, gåva eller testamente, skall vid bodelningen anses som hans enskilda egendom, stadgas i 13 kap.

5 §.

Till dess bodelning sker äger vardera maken fortfarande råda över sitt giftorättsgods, om ej annat föranledes av 6 §. Maken är pliktig att vid bodelningen avgiva redovisning för sin förvaltning av godset och den avkastning som fallit därav.

6 §.

Om det, när boskillnad blivit sökt, yrkas av endera maken och finnes erforderligt till tryggande av hans rätt, skall giftorättsgods, varöver andra maken enligt 5 § äger råda, sättas under särskild vård och förvaltning. Sådant avskiljande må dock ej avse egendom till större värde än som av samma giftorättsgods kan antagas vid bodelningen tillkomma den make som begärt åtgärden. Avskiljande må ej mot andra makens bestridande äga rum, om han ställer motsvarande säkerhet som godkännes av rätten.

Vid meddelande av förordnande som sägs i första stycket må jämväl givas närmare bestämmelser om användande av godset eller dess avkastning för familjens underhåll eller eljest till nödiga utgifter. Förordnandet gäller tills vidare intill dess målet avgjorts och, om boskillnad beviljas, bodelning skett.

Förordnande som ovan sagts må på ansökan givas jämväl efter det boskillnad beviljats.

7 §.

Giftorättsgods, varöver make enligt 5 § äger råda, må utan hinder av ansökan om boskillnad eller dom därå utmätas för hans gäld. Är sådant gods enligt 6 § satt under särskild vård och förvaltning, må det dock utmätas för hans gäld allenast om jämväl andra maken svarar för gälden eller godset på grund av inteckning eller eljest särskilt häftar därför.

8 §.

Avträdes makes egendom till konkurs innan bodelning ägt rum, eller har bodelning i anledning av makes konkurs återgått, skall det giftorättsgods, varöver maken enligt 5 § äger råda, stå under konkursboets förvaltning till dess genom bodelning blivit bestämt vad som skall tillfalla maken. Konkursboet är dock oförhindrat att sälja egendomen, om det finnes erforderligt.

Förordnande, varom sägs i 6 §, förfaller, när konkurs inträffar.

9 §.

Har uppteckning av vardera makens tillgångar och skulder, sådana de voro när boskillnad söktes, ej skett under boskillnadsmålet, skall sådan uppteckning förrättas sedan boskillnad beviljats. Boupptecknig skall underskrivas av makarna med edsförpliktelse och en avskrift ingivas till rätten.

Har avskrift av boupptecknig ej inkommit inom tre månader från det boskillnadsdomen gavs, skall rätten förordna lämplig person att verkställa upptecknigen. Make skall under edsförpliktelse redligen uppgiva sina tillgångar och skulder. Förrättningsmannen skall insända avskrift av boupptecknigen till rätten.

Är boskillnad sökt och har, när ansökningen gjorts allenast av ena maken, skälig anledning därtill visats, skall rätten, om någondera maken begär det, förordna om boupptecknig enligt vad i denna paragraf är sagt. Förrättningsmannen skall tillställa vardera maken ett exemplar av boupptecknigen och insända en avskrift till rätten, med underrättelse om dagen då makarna erhållit boupptecknigen.

Om make underlåter att lämna uppgift till boupptecknig, må han av rätten hållas därtill vid vite.

Make är pliktig att fästa riktigheten av upprättad boupptecknig med ed inför rätten, om andra maken eller borgenär, vilkens fordran tillkommit före bodelningen, gör ansökan därom.

10 KAP.

Om återgång av äktenskap

1 §.

Har äktenskap slutits ehuru det förelåg hinder som sägs i 2 kap. 8 eller 11 §, skall på därom väckt talan dömas till återgång.

Har Konungen, på ansökan av makarna eller endera av dem, prövat synnerliga skäl vara att äktenskapet, oaktat hinder som sägs i 2 kap. 8 §, må

bestå, må dock hindret ej vidare åberopas. Talan om återgång på grund av hinder som sägs i 2 kap. 11 § må ej väckas sedan det tidigare äktenskapet blivit upplöst.

Riksåklagaren äger föra talan om återgång, när det finnes påkallat ur allmän synpunkt. Talan om återgång må också föras av vardera maken samt, i fall som avses i 2 kap. 11 §, av den omgiftes make i det tidigare äktenskapet.

2 §.

Var make vid vigseln sinnessjuk eller sinnesslö, skall äktenskapet på hans talan gå åter, såvida han ej jämlikt 2 kap. 5 § erhållit tillstånd att utan hinder av sinnessjukdomen eller sinnesslöheten ingå äktenskapet. Talan om återgång för sinnessjukdom må ej väckas senare än sex månader från det sjukdomen blev botad.

Om någon, som är sinnessjuk eller sinnesslö eller lider av annan djupgående rubbning av själsverksamheten, ingår äktenskap utan att han fått tillstånd därtill enligt 2 kap. 5 §, kan andra maken vinna återgång, såframt han ej hade kunskap därom vid vigseln samt han väcker talan om återgång inom sex månader från det han fick sådan kunskap och senast inom tre år från vigseln. Talan om återgång för sinnessjukdom må dock ej väckas sedan sjukdomen blivit botad.

3 §.

Äktenskap skall också på makes yrkande gå åter,

1. om han vid vigseln befann sig i tillfällig sinnesförvirring eller annat sådant tillstånd som utesluter rättslig handlingsförmåga;

2. om han av misstag låtit viga sig vid annan än sin trolovade eller utan att vilja ingå äktenskap;

3. om honom ovetande andra maken vid vigseln led av könssjukdom i smittsamt skede eller var obotligt vanför till äktenskap;

4. om han förletts till äktenskapet därigenom att han blivit av andra maken genom falsk uppgift eller svikligt förtigande vilseledd angående vem denne är eller om andra omständigheter rörande honom som skäligen bort avhålla den missledda maken från äktenskapets ingående; eller

5. om han blivit tvungen till äktenskapet.

Återgång äger ej rum, om maken icke väckt talan inom sex månader sedan tillstånd som sägs under 1 upphörde eller han fick kunskap om återgångsskäl, varom förmäles under 2, 3 eller 4, eller blev fri från tvång som avses under 5. Talan om återgång må ej i något fall väckas sedan tre år förflutit från vigseln.

Talan om återgång må ej heller anställas för könssjukdom, om maken ej blivit smittad och sjukdomen ej längre är i smittsamt skede.

4 §.

I fråga om verkan av talan om återgång eller dom därå skall vad med avseende å äktenskapsskillnad är föreskrivet äga motsvarande tillämpning, om ej annat stadgas.

Vad i 11 kap. 17 och 20 §§ för där avsedda fall stadgas om avskiljande av giftorättsgods, uppteckning av vardera makens tillgångar och skulder samt edfästande av sådan uppteckning skall äga motsvarande tillämpning, när talan om återgång är väckt eller det dömts till återgång.

5 §.

Sker återgång jämlikt 1 § och var ena maken men ej den andra i god tro vid vigseln, äger den förra erhålla skadestånd efter vad som prövas skäligt med hänsyn till makarnas förmögenhetsförhållanden och övriga omständigheter.

Vinner make återgång jämlikt 2 § första stycket eller 3 § och var den omständighet som föranledde återgången känd för andra maken vid vigseln, äger den förra likaledes erhålla skadestånd som nyss sagts.

Skadestånd må sättas att utgå på en gång eller på särskilda tider.

Anspråk på skadestånd skall framställas i målet om återgång, om det ej allenast är fråga om jämkning av avtal som makarna träffat med hänsyn till återgången.

6 §.

Om synnerliga skäl äro därtill, äger rätten, när äktenskap går åter, tillerkänna make underhåll, pension eller annan dylik förmån såsom vid äktenskapsskillnad.

7 §.

Efterlevande make, som vid andra makens död ägde vinna återgång av äktenskapet, må erhålla skadestånd efter de i 5 § givna reglerna, om han yrkar det senast vid bodelning.

8 §.

Hade äktenskap bort gå åter på grund av hinder som sägs i 2 kap. 11 § och dör den omgifte, skall rätt till ersättning, pension eller annan ekonomisk förmån, som är tillagd efterlevande make, anses tillkomma maken i första giftet, när ej annat framgår av omständigheterna.

Om synnerliga skäl äro därtill, äger rätten likväl förklara, att maken i det senare äktenskapet ej skall avstå mer än om maken i det förra äktenskapet varit frånskild.

9 §.

Hur giftorättsgods, som make hade vid vigseln eller efteråt förvärvat genom arv, gåva eller testamente, skall anses som enskild egendom vid bodelning i anledning av äktenskapets återgång eller i anledning av makes död, om äktenskapet kunnat dömas att återgå, stadgas i 13 kap.

11 KAP.

Om hemskillnad och äktenskapsskillnad

1 §.

Makar, som på grund av djup och varaktig söndring eller eljest finna sig böra häva sammanlevnaden, äga vinna hemskillnad.

2 §.

Gör ena maken sig skyldig till grov försummelse av sin försörjningsplikt mot andra maken eller barnen, eller är han hemfallen åt missbruk av rusgivande medel eller för han ett lastbart liv, äger andra maken vinna hemskillnad.

Åsidosätter eljest ena maken i märklig mån sina plikter mot familjen, må också på yrkande av andra maken dömas till hemskillnad, såvida ej med hänsyn till dennes eget förhållande, barnens bästa eller andra omständigheter särskilda skäl äro däremot.

Detsamma gäller, om på grund av stridiga tänkesätt eller av annan orsak uppstått djup och varaktig söndring mellan makarna och endera yrkar att det dömes till hemskillnad.

3 §.

Hava makar efter vunnen hemskillnad levat åtskilda ett år, och är sammanlevnaden ej heller därefter upptagen, skall på talan av endera dömas till äktenskapsskillnad.

4 §.

Leva makar utan dom å hemskillnad åtskilda sedan minst tre år, äger envar av dem vinna äktenskapsskillnad, om djup och varaktig söndring råder. Till äktenskapsskillnad må dock ej dömas, om endast ena maken vill skiljas och, med hänsyn till hans förhållande, barnens bästa eller andra särskilda omständigheter, äktenskapet finnes skäligen icke böra upplösas på hans talan.

5 §.

Har ena maken egenvilligt och utan giltig orsak undandragit sig sammanlevnaden två år och ej sedermera upptagit den, äger andra maken vinna skillnad i äktenskapet.

6 §.

Är ena maken borta och vet man ej att han varit vid liv inom de tre sista åren, äger andra maken vinna äktenskapsskillnad.

7 §.

Har ena maken, i strid mot 2 kap. 11 §, ingått nytt gifte, äger andra maken vinna äktenskapsskillnad.

8 §.

Begår ena maken äktenskapsbrott eller övar han eljest otukt med annan, äger andra maken vinna äktenskapsskillnad, såvida ej denne samtyckt till gärningen eller makarna voro hemskilda eller eljest, med hänsyn till omständigheterna vid gärningen, särskilda skäl äro däremot.

Talan skall väckas inom sex månader efter erhållen kunskap om gärningen och senast inom tre år sedan den begicks.

Make, som enligt första stycket vunnit rätt till äktenskapsskillnad, är berättigad att, utan hinder av bestämmelsen i andra stycket, i stället erhålla hemskillnad, om han vill det.

9 §.

Har make som lider av könssjukdom i smittsamt skede, med vetskap eller misstanke därom, genom könsumgänge utsatt andra maken för fara att bliva smittad, äger denne vinna skillnad i äktenskapet, såvida han ej med vetskap om faran låtit utsätta sig därför. Det må dock ej dömas till skillnad, med mindre talan därom väckes inom sex månader från det maken fick veta att han blivit utsatt för smittfara, ej heller om maken ej blivit smittad och sjukdomen ej längre är i smittsamt skede när talan väckes.

10 §.

Gör ena maken sig skyldig till allvarligt brott mot andra makens person, äger denne vinna skillnad i äktenskapet. Han skall dock väcka talan inom ett år efter erhållen kunskap om gärningen och senast inom tre år sedan den begicks.

Förövar make misshandel mot barn, som står under makarnas eller enderas vårdnad, eller annat brott mot barnets person, må också på yrkande av andra maken dömas till äktenskapsskillnad, om det finnes påkallat med hänsyn till barnets bästa.

11 §.

Om ena maken dömes till frihetsstraff i tre år eller däröver, äger andra maken vinna skillnad i äktenskapet, om ej särskilda skäl äro däremot.

Dömes ena maken till frihetsstraff understigande tre år, dock minst sex månader, eller eljest för brott av allvarlig beskaffenhet eller till intagning i arbetsanstalt, prövar rätten, huruvida skillnad må ske med hänsyn till vad den dömde låtit komma sig till last och övriga omständigheter.

För dom i brottmål må dock skillnad ej äga rum, om andra maken medverkat eller samtyckt till brottet.

Vill make vinna skillnad enligt vad nu sagts, skall han väcka talan inom ett år efter erhållen kunskap om domen och senast inom tre år sedan den föll.

12 §.

Är ena maken hemfallen åt missbruk av rusgivande medel, må på talan av andra maken dömas till äktenskapsskillnad, om synnerliga skäll äro därtill.

13 §.

Är ena maken sinnessjuk och har sjukdomen under äktenskapet fortfarit tre år, äger andra maken vinna äktenskapsskillnad, om det ej skäligen kan fordras att han fortsätter äktenskapet.

Äro synnerliga skäl därtill, må dömas till äktenskapsskillnad ävem om sjukdomen varat kortare tid än i första stycket sägs.

14 §.

All egendom, som make förvärvar efter det hemskillnad sökts eller talan därom eljest blivit väckt, skall vara hans enskilda, om det dömes till hemskillnad eller annan talan, som väckts innan målet slutligt avgjorts, föranleder att giftorättsgemenskapen upplöses.

Om undantag från vad nu sagts stadgas i 30 §.

15 §.

När hemskillnad beviljats, skall bodelning äga rum. Vad därvid tillfaller make skall vara hans enskilda egendom, med det förbehåll som följer av 30 §.

Om förordnande, att giftorättsgods, som make hade vid vigseln eller efteråt förvärvat genom arv, gåva eller testamente, skall vid bodelningen anses som hans enskilda egendom, stadgas i 13 kap.

16 §.

Till dess bodelning sker äger vardera maken fortfarande råda över sitt giftorättsgods, om ej annat föranledes av 17 §. Han är pliktig att vid bodelningen avgiva redovisning för sin förvaltning av godset och den avkastning som fallit därav.

17 §.

Om det, när talan om hemskillnad väckts, yrkas av endera maken och finnes erforderligt till tryggande av hans rätt, skall giftorättsgods, varöver andra maken enligt 16 § äger råda, sättas under särskild vård och förvaltning. Sådant avskiljande må dock ej avse egendom till större värde än som av samma giftorättsgods kan antagas vid bodelningen tillkomma den make som begärt åtgärden. Avskiljande må ej mot andra makens bestridande äga rum, om han ställer motsvarande säkerhet som godkännes av rätten.

Vid meddelande av förordnande som sägs i första stycket må jämväl givas närmare bestämmelser om användande av godset eller dess avkastning för familjens underhåll eller eljest till nödiga utgifter. Förordnandet gäller tills vidare intill dess målet avgjorts och, om det dömes till hemskillnad, bodelning skett.

Förordnande som ovan sagts må på ansökan givas jämväl efter det hemskillnad beviljats.

18 §.

Giftorättsgods, varöver make enligt 16 § äger råda, må utan hinder av talan om hemskillnad eller dom därå utmätas för hans gäld. Är sådant gods enligt 17 § satt under särskild vård och förvaltning, må det dock utmätas för hans gäld allenast om jämväl andra maken svarar för gälden eller godset på grund av inteckning eller eljest särskilt häftar därför.

19 §.

Avträdes makes egendom till konkurs innan bodelning ägt rum, eller har bodelning i anledning av makes konkurs återgått, skall det giftorättsgods, varöver maken enligt 16 § äger råda, stå under konkursboets förvaltning till dess genom bodelning blivit bestämt vad som skall tillfalla maken. Konkursboet är dock oförhindrat att sälja egendomen, om det finnes erforderligt.

Förordnande, varom sägs i 17 §, förfaller, när konkurs inträffar.

20 §.

När talan om hemskillnad väckts, äger rätten, om endera maken begär det, förordna lämplig person att verkställa uppteckning av vardera makens tillgångar och skulder, sådana de voro när talan om hemskillnad väcktes. Make skall under edsförpliktelse redligen uppgiva dem.

Har ej bouppteckning verkställts, skall, sedan hemskillnad beviljats, rätten på ansökan av make eller av borgenär, vilkens fordran tillkommit före bodelningen, förordna om bouppteckning efter vad i första stycket är sagt.

Om make underlåter att lämna uppgift till bouppteckning, må han av rätten hållas därtill vid vite. Förrättningsmannen skall insända avskrift av bouppteckningen till rätten.

Make är pliktig att fästa riktigheten av upprättad bouppteckning med ed inför rätten, om andra maken eller borgenär, vilkens fordran tillkommit före bodelningen, gör ansökan därom.

21 §.

Bestämmelserna i 15—20 §§ äga ej tillämpning, om till följd av äktenskapsförord eller boskillnad ingendera maken har giftorättsgods.

22 §.

Dömes till hemskillnad, och har ena maken grovt kränkt den andra eller eljest grovt åsidosatt sina plikter mot honom, äger denne rätt till skadestånd efter vad som prövas skäligt med hänsyn till kränkningen eller försummelsen, makarnas förmögenhetsförhållanden och övriga omständigheter.

Skadestånd må sättas att utgå på en gång eller på särskilda tider.

23 §.

Vad i 14—22 §§ är stadgat för det fall att talan om hemskillnad väckts eller hemskillnad beviljats skall äga motsvarande tillämpning, när talan väckts om äktenskapsskillnad eller det är dömt därtill.

24 §.

Anspråk på skadestånd skall framställas senast i äktenskapsskillnadsmålet, om det ej allenast är fråga om jämkning av avtal som makarna ingått.

25 §.

Hava makar vunnit hemskillnad, åligger det ändå make att bidraga till andra makens tillbörliga underhåll enligt de grunder som stadgas i 5 kap. 2 §. Om ena maken huvudsakligen bär skulden till hemskillnaden, må den andra dock ej utan synnerliga skäl förpliktas att giva underhållsbidrag.

För särskilda kostnader i anledning av hemskillnaden må ett engångsbelopp bestämmas, om det finnes påkallat.

26 §.

Dömes till äktenskapsskillnad, och finnes ena maken efter skillnaden bliva i behov av bidrag till sitt tillbörliga underhåll eller till särskilda kostnader i anledning av skillnaden, äger rätten ålägga andra maken att utgiva sådant bidrag efter vad som med hänsyn till hans förmåga och övriga omständigheter prövas skäligt. Underhållsbidrag må likväl ej utan synnerliga skäl tillerkännas make som huvudsakligen bär skulden till skillnaden. Bidraget kan, såframt den underhållsskyldiges förmögenhetsförhållanden och omständigheterna i övrigt föranleda därtill, bestämmas till visst belopp, som den underhållsskyldige har att en gång för alla utgiva till den underhållsberättigade, eller också fastställas att utgå dels å särskilda tider dels med ett engångsbelopp.

Finnes ena maken pliktig att bidraga till andra makens underhåll annorledes än medelst engångsbelopp, må tillika, om med hänsyn till den underhållsberättigades behov och omständigheterna i övrigt synnerliga skäl äro därtill, bestämmas, att i händelse av den underhållsskyldiges död underhåll skall utgå av behållningen i hans dödsbo framför arvs- och testamentslotter, om ej underhållsskyldigheten upphört dessförinnan.

Bidrag som fastställts att utgå på särskilda tider skall ej vidare utgå, om den berättigade träder i nytt gifte. Genom avtal må dock bidragsskyldighet bestämmas för tid därefter.

27 §.

Utan hinder av vad som genom rättens beslut eller genom avtal blivit bestämt om bidrag till makes underhåll äger rätten på framställt yrkande förordna annorledes därom, när väsentligt ändrade förhållanden påkalla det.

Till frånskild make må dock ej utan synnerliga skäl bidrag utdömas en-

ligt första stycket, om bidrag icke tidigare skolat utgå, eller höjas utöver det högsta belopp till vilket bidraget tidigare varit bestämt.

28 §.

Avlider underhållsskyldig och har genom rättens beslut eller genom avtal bestämts att underhåll skall utgå av behållningen i hans dödsbo, utan att beloppet fastställts, skall detta bestämmas efter vad som med hänsyn till den underhållsberättigades, efterlevande makes och bröstarvingars behov samt omständigheterna i övrigt finnes skäligt.

Har bidragets storlek bestämts före dödsfallet, må beloppet, om det finnes vara oskäligt betungande för den underhållsskyldiges efterlevande, av rätten nedsättas efter vad som finnes påkallat av omständigheterna.

29 §.

Är avtal, som makar i samband med hem- eller äktenskapsskillnad slutit om underhåll, uppenbart obilligt för ena maken, må det jämkas på hans yrkande.

Detsamma gäller avtal om skadestånd.

Yrkande om jämkning av avtal om underhåll med engångsbelopp eller om skadestånd skall, om avtalet ej har samband med bodelning, framställas hos rätten senast inom ett år efter det äktenskapsskillnad vunnits. Har avtalet samband med bodelning, gäller vad i 13 kap. 28 § sägs.

30 §.

Om makar som vunnit hemskillnad åter flytta samman, förfaller verkan av hemskillnaden.

Har bodelning ägt rum, skall den likväl bestå och vardera maken tillagd egendom, sedan hemskillnaden förfallit, anses som hans giftorättsgods, om ej annat följer av 6 kap. 9 § eller av boskillnad.

12 KAP.

Vissa bestämmelser med avseende å makes död

1 §.

När make dött, skall bodelning ske, såvida ej till följd av äktenskapsförord, boskillnad eller hemskillnad ingendera maken hade giftorättsgods vid dödsfallet.

2 §.

Emot dödsbodelägares bestridande må bodelning ej äga rum innan all veterlig gäld, för vilken den döde svarade, blivit betald eller delägaren fritagits från ansvar för gälden eller medel till dennas betalning satts under särskild vård. Har den dödes egendom blivit avträdd till konkurs, må bodelning städse äga rum utan hinder av delägares bestridande.

3 §.

Efterlevande maken tager del i förvaltningen av den dödes egendom enligt vad i ärvdabalken sägs.

Delägarna, boutredningsman och testamentsexekutor skola vid förvaltningen iakttaga vad i 6 kap. stadgas för make med avseende å hans giftorättsgods eller enskilda egendom.

4 §.

Efterlevande make äger, om ej annat föranledes av 5 §, till dess bodelning sker råda över sitt giftorättsgods. Han är pliktig att vid bodelningen avgiva redovisning för sin förvaltning av godset och den avkastning som fallit därav.

5 §.

Om det finnes erforderligt till tryggande av arvingars och universella testamentstagares rätt, skall giftorättsgods, varöver efterlevande maken enligt 4 § äger råda, till värde motsvarande vad av nämnda gods kan antagas vid bodelningen tillkomma dem, sättas under särskild vård och förvaltning till dess bodelning skett. Avskiljande må ej mot efterlevande makens bestridande äga rum, om han ställer säkerhet som godkännes av rätten.

Vid meddelande av förordnande som sägs i första stycket må jämväl givas närmare bestämmelser om användande av godset eller dess avkastning för efterlevande makens och barnens underhåll eller eljest till nödiga utgifter.

6 §.

Giftorättsgods, varöver efterlevande make enligt 4 § äger råda, må utan hinder av andra makens död utmätas för den förras gäld. Är sådant gods enligt 5 § satt under särskild vård och förvaltning, må det dock utmätas för efterlevande makens gäld allenast om jämväl den döde svarade för gälden eller godset på grund av inteckning eller eljest särskilt häftar därför.

7 §.

Avträdes endera makens egendom till konkurs innan bodelning ägt rum, eller har bodelning i anledning av sådan konkurs återgått, skall det giftorättsgods som vid tiden för dödsfallet tillhörde gäldenären stå under konkursboets förvaltning till dess genom bodelning blivit bestämt vad som skall tillfalla konkursboet. Detta är dock oförhindrat att sälja egendomen, om det finnes erforderligt.

Förordnande, varom sägs i 5 §, förfaller, när konkurs inträffar.

13 KAP.

Om bodelning

Allmänna bestämmelser

1 §.

När det dömts till boskillnad, äktenskapets återgång, hemskillnad eller äktenskapsskillnad, så ock vid ena makens död delas makarnas giftorättsgods på sätt stadgas i detta kapitel.

Vid bodelningen skall vad som finnes föreskrivet om arvskiftes form, förordnande av särskild skiftesman och dennes eller boutredningsmans befattning med skifte äga motsvarande tillämpning.

Genom bodelning i den ordning som nu sagts må prövas jämväl frågor rörande enskild egendom i fall varom nedan sägs.

2 §.

Häftar make för gäld, som tillkommit innan boskillnad sökts eller talan om äktenskapets återgång, hemskillnad eller äktenskapsskillnad väckts, skall, så långt värdet av hans giftorättsgods förslår, tillgodoräknas honom vad som erfordras till täckning av gälden eller, om bägge makarna häfta för denna, av den del av gälden som makarna emellan belöper på honom. Vad nu sagts skall vid ena makens död äga motsvarande tillämpning, såvitt angår gäld som tillkommit före dödsfallet.

Är gälden gjord före äktenskapets ingående och häftade, när äktenskapet ingicks, enskild egendom eller egendom, som avses i 6 kap. 1 § andra stycket och ej skall ingå i bodelningen, på grund av inteckning eller eljest särskilt för gälden, eller har maken under äktenskapet ådragit sig gälden genom vanvård av sina ekonomiska angelägenheter eller genom annat otillbörligt förfarande eller till förvärv eller förkovran av sådan egendom som nyss sagts, skall täckning enligt första stycket beräknas allenast för den del av gälden, för vilken betalning ej kan erhållas ur dylik egendom.

3 §.

1 mom. När äktenskap går åter, skall vid bodelningen så anses som om den egendom, envar av makarna hade vid vigseln eller efteråt förvärvat genom arv, gåva eller testamente, varit hans enskilda.

Detsamma gäller, om äktenskap, när anledning till återgång föreligger, upplöses genom makes död och tillämpning av sagda regel yrkas av den efterlevande maken, därest han ägde vinna återgång, eller av annan bodelägare, därest den avlidne hade sådan rätt och han förde talan om återgång eller intill sin död befann sig i sådant tillstånd som sägs i 10 kap. 2 § första stycket eller 3 § första stycket under 1.

När särskilda skäl äro därtill, må tillämpningen av första eller andra stycket jämkas efter vad som finnes skäligt.

2 mom. Dömes till boskillnad, hem- eller äktenskapsskillnad och var talan därom väckt inom fem år från äktenskapets ingående, må på yrkande av endera maken bestämmas, att bodelning skall ske enligt vad i 1 mom. första stycket stadgas med avseende å återgång, i den mån ej särskilda skäl äro däremot.

Även i fall, då talan väckts senare än fem år från äktenskapets ingående, må på makes yrkande tillämpas vad i första stycket sägs, om det finnes påkallat av att andra maken gjort sig skyldig till grov försummelse eller kränkning eller eljest synnerliga skäl äro därtill.

4 §.

Sedan täckning för gäld beräknats enligt vad i 2 § sägs, och vad som följer av 3 § beaktats, skall återstående värdet av makarnas giftorättsgods delas lika, om ej avvikelse föranledes av vad i 6 kap. 8 § eller här nedan sägs.

Delning vid boskillnad, återgång, hem- eller äktenskapsskillnad

5 §.

Make äger från delningen undantaga honom tillhöriga kläder och andra föremål som tjäna uteslutande till hans personliga bruk, dock ej till högre värde än som kan anses skäligt med hänsyn till makarnas villkor.

6 §.

Lösören som äro avsedda för barnens personliga bruk skola undantagas för deras behov efter vad som finnes skäligt.

7 §.

Make äger vid bodelningen rätt till vederlag av makarnas giftorättsgods,

1. om giftorättsgods tillgodoräknats andra maken till täckning av gäld som sägs i 2 § andra stycket;

2. om andra maken använt sitt giftorättsgods till betalning av sådan före äktenskapets ingående gjord gäld som nämns i sagda lagrum;

3. om andra maken genom vanvård av sina ekonomiska angelägenheter, genom missbruk av rätten att råda över sitt giftorättsgods eller genom annat otillbörligt förfarande vållat att detta minskats väsentligt;

4. om andra maken av sitt giftorättsgods erlagt avgifter till egen pension eller livränta, som ej skall ingå i bodelningen, och det med hänsyn tagen jämväl till makarnas villkor och omständigheterna i övrigt finnes skäligt att vederlag utgår därför; eller

5. om andra maken eljest använt sitt giftorättsgods till förvärv eller förkovran av enskild eller annan sin egendom som av annan grund än i 5 eller 6 § sägs ej skall ingå i bodelningen.

Räcker ej makarnas giftorättsgods till vederlag som avses under 2, 3, 4 eller 5, och har den vederlagsskyldige enskild egendom, skall för hälften av vad som brister utgå vederlag av den enskilda egendom som ej erfordras för täckning av gäld.

8 §.

Make, som använt sin enskilda egendom till förkovran av sitt giftorättsgods, äger njuta vederlag av detta.

9 §.

Har make tillkommande vederlag ej kunnat utgå till fullo, äger han ej för bristen fordran hos andra maken.

10 §.

Innehar ena maken särskild rättighet som avses i 6 kap. 1 § andra stycket och ej skall ingå i bodelningen, äger andra maken, i den mån han ej tillgodoses med vederlag enligt 7 §, av sitt giftorättsgods erhålla egendom till värde motsvarande nämnda rättighet, såvitt det med hänsyn tagen jämväl till makarnas villkor och omständigheterna i övrigt finnes skäligt.

11 §.

Har ena maken tillhörig enskild eller annan egendom, som ej skall ingå i bodelning, avsevärt förkovrats under äktenskapet, och är denna förkovran uppenbart att till väsentlig del tillskriva andra makens sparsamhet, arbetsinsats eller bidrag till familjens underhåll, må denne, utöver sin lott av giftorättsgods när sådant finnes, tillerkännas gottgörelse med högst hälften av värdeökningen, i den mån han ej förut skäligen tillgodosetts med andel i uppkomna besparingar enligt 8 kap. 3 § eller med ersättning för biträde i andra makens förvärvsverksamhet enligt 8 kap. 6 § eller på annat sätt.

12 §.

Skadestånd, som enligt 10 eller 11 kap. tillkommer make, eller makes fordran på underhåll, som uppkommit efter det boskillnad sökts eller talan om återgång, hemskillnad eller äktenskapsskillnad väckts, upptages ej vid beräkningen av makarnas lotter. Makes fordran på underhåll som uppkommit dessförinnan skall vid lotternas beräkning upptagas som den förpliktades gäld i enlighet med 2 § men ej som tillgång hos den underhållsberättigade.

För förfallen fordran som avses i första stycket äger den skadeståndseller underhållsberättigade maken vid bodelningen erhålla gottgörelse av andra makens lott.

Vad i första och andra styckena sägs om makes fordran på underhåll skall gälla jämväl fordran på underhåll till barn, vilket make är berättigad att uppbära.

13 §.

Häfta makarna, en för bägge och bägge för en, för gäld som avses i 2 §, äger envar av dem fordra, att den andra betalar så stor del av gälden som makarna emellan belöper på denne eller också ställer säkerhet för betalningen. Sker det ej, skall vad som erfordras till täckning av nämnda del av gälden tillgodoföras den som framställt yrkandet, om han ställer säkerhet för gäldens betalning, samt avräknas från vad som eljest tillkommit andra ma-

ken utöver egendom till täckning av annan gäld. Den förra maken skall makarna emellan vara ensam ansvarig för gäldens betalning.

14 §.

1 mom. Sedan egendom undantagits samt lotterna i giftorättsgodset beräknats enligt vad ovan sägs, skall vid lotternas utläggning iakttagas följande:

1. Fastighet, vilken uteslutande eller huvudsakligen skolat tjäna som makarnas gemensamma bostad, må tilläggas den make som bäst behöver bostaden, om det med hänsyn till omständigheterna i övrigt kan anses skäligt.

Med fastighet likställes tomträtt med vad därtill hör, byggnad på ofri grund, bostadsrätt och hyresrätt. Är hyresrätt knuten till andelsrätt i förening eller bolag, skall gälla vad nu sagts om bostadsrätt.

2. Bohag, som erfordras för att upprätthålla hemmet, må efter vad som finnes skäligt tilläggas den make som skall hava vårdnaden om makarnas barn eller eljest bäst behöver egendomen.

3. Arbetsredskap och annat lösöre, som erfordras till fortsättande av näring, må tilläggas den make som skall utöva näringen.

4. Vad under 1—3 sägs är tillämpligt jämväl beträffande andel, som make på grund av samäganderätt eller eljest innehar i egendom som där avses.

5. Försäkring, som tagits å makes liv, må delas mellan makarna, om det finnes ändamålsenligt.

6. Av annan egendom är vardera maken berättigad att efter eget val erhålla vad som hör till hans giftorättsgods, om ej andra maken till följd därav skulle komma att erhålla egendom som är uppenbart olämplig för honom.

Angående åborätt är särskilt stadgat.

2 mom. Om värdet av egendom, som enligt 1—5 i 1 mom. tillkommer make, överstiger vad som belöper på hans lott, är han ändå berättigad att bekomma egendomen, om han lämnar penningar till fyllnad av andra makens lott. Äro synnerliga skäl därtill, må anstånd med beloppets erläggande beviljas mot överlämnande av inteckning eller annan säkerhet som kan godtagas.

Första stycket skall i fall, som avses under 6 i 1 mom., äga motsvarande tillämpning beträffande fastighet eller tomträtt, så ock i fråga om annan egendom som det av särskild anledning kan vara av intresse för maken att behålla.

3 mom. Om den egendom som vid bodelning tillkommer make är ringa och omständigheterna äro sådana som avses i 11 kap. 2 § första eller andra stycket eller eljest synnerliga skäl äro därtill, må han berättigas att utan lösen erhålla nödigt lösöre som avses under 2 och 3 i 1 mom., även om andra makens lott därigenom skulle lida inskränkning.

15 §.

Skall ena makens enskilda egendom gå i betalning för vederlag som sägs i 7 §, skall vederlaget utgå i penningar eller annan egendom som maken anvisar, om ej annat föranledes av vad nedan stadgas i 16 §. Make må dock ej anvisa egendom som är uppenbart olämplig för andra maken.

16 §.

Innehar make enskild egendom, vilken är avsedd för ändamål som sägs i 14 § 1 mom. 1—3, må andra maken berättigas lösa egendomen under motsvarande tillämpning av vad i nämnda paragraf är stadgat om fördelning av giftorättsgods. Fastighet eller tomträtt må dock ej lösas mot andra makens bestridande.

När ena maken genom bodelning enligt första stycket berättigas lösa andra makens enskilda egendom, skall beträffande fånget gälla vad som är stadgat om fång på grund av giftorätt.

Delning vid makes död

17 §.

Vad ovan i 5, 7—9 och 11—16 §§ är stadgat med avseende å bodelning vid boskillnad, återgång, hem- eller äktenskapsskillnad skall också gälla vid bodelning i anledning av ena makens död, om ej annat följer av vad nedan sägs.

18 §.

Efterlevande make äger av sitt giftorättsgods från delningen undantaga rätt till egen pension eller livränta, såvitt denna med hänsyn till makarnas villkor och omständigheterna i övrigt prövas skälig.

Angående verkan av förmånstagarförordnande är särskilt stadgat.

19 §.

När förskott på arv, som givits av endera makens giftorättsgods, vid makes död skall avräknas på arvet efter honom, skall förskottet vid bodelningen avräknas på den lott som tillkommer den dödes arvingar eller, om det ej kan till fullo avräknas på arvet, avräkning äga rum för vad som därå kan avräknas av förskottet. I fall som nu sagts skall, sedan tilldelning för gäld ägt rum, återstoden av förskottsgivarens giftorättsgods före delningen ökas med ett belopp, motsvarande vad sålunda skall avräknas vid bodelningen.

20 §.

Efterlämnar den döde såsom arvinge barn i tidigare äktenskap eller utom äktenskapet eller adoptivbarn, varom efterlevande maken saknade kännedom vid äktenskapets ingående, eller avkomling till barn eller adoptivbarn som nu sagts, äger efterlevande maken, om värdet av hans giftorättsgods överstiger värdet av den dödes, behålla vad som eljest skolat av den överskjutande delen tillfalla arvingen.

Om efterlevande maken begagnar sin rätt, må han dock ej tillika åtnjuta nyttjanderätt enligt 3 kap. 1 § ärvdabalken till arvingens återstående lott.

21 §.

Om den egendom som tillkommer efterlevande maken är ringa, äger han av makarnas giftorättsgods uttaga nödigt bohag ävensom arbetsredskap och andra lösören som erfordras till fortsättande av hans näring, även om därigenom arvingarnas lott skulle lida inskränkning.

Efterlevande maken äger städse av giftorättsgodset, såvitt det räcker, erhålla egendom till värde av tiotusen kronor.

Vad i 22 § 3 sägs gäller dock jämväl i fall som avses i förevarande paragraf.

22 §.

Vid tillämpning av 7—9 och 11—16 §§ skall i övrigt vad där sägs om make gälla jämväl den avlidna makens arvingar med följande undantag och tillägg:

1. Vederlag med anledning av avgifter till pension eller livränta åt efterlevande maken må tilläggas arvingarna enligt 7 § 4 allenast i den mån pensionen eller livräntan med hänsyn till makarnas villkor och omständigheterna i övrigt prövas vara oskälig.

2. Med avseende å lottläggningen skall vad i 14 § 1 mom. 1—5 eller 16 § sägs ej gälla till förmån för arvingar. Lösningsrätt som avses i 14 § 2 mom. andra stycket skall ej tillkomma andra arvingar än bröstarvingar och gälla allenast beträffande fastighet eller tomträtt, som den avlidne förvärvat från någon med vilken han varit släkt i rätt uppstigande led eller till vilken han på grund av adoption stått i motsvarande förhållande eller från sådan anförvants dödsbo.

Fråga om efterlevande makes rätt att enligt 16 § lösa fastighet eller tomträtt skall, även om arvinge bestrider yrkande därom, prövas enligt vad som finnes skäligt.

3. Utan hinder av vad förut sagts om makes rätt äga bröstarvingar av den dödes egendom på sin lott bekomma eller lösa till sig lösöre som för dem har särskilt värde.

23 §.

Vad i detta kapitel sägs om den dödes arvingar skall också i tillämpliga delar gälla universella testamentstagare.

Om eftergift vid bodelning m. m.

24 §.

Make äger ej vid bodelning med andra maken, till men för sina borgenärer, eftergiva sin rätt enligt bestämmelserna i detta kapitel så att hans behållna utmätningsbara egendom till följd därav kommer att understiga vad han innehade före delningen.

Har make gjort eftergift i strid mot vad i första stycket stadgas och kan gäld, som uppstått före bodelningen, ej betalas av honom, skall andra maken svara för vad som brister intill det belopp varmed värdet av den förras behållna utmätningsbara egendom minskat genom eftergiften. Vad nu sagts gäller dock ej, om det visas att förstnämnda make efter bodelningen hade kvar utmätningsbar egendom, som uppenbart motsvarade honom då åvilande gäld. Har han blivit försatt i konkurs eller vid utmätning funnits sakna tillgång att betala sin gäld eller, om han är köpman, inställt sina betalningar eller finnes han eljest vara på sådant obestånd att det måste

antagas att gäld som avses i första punkten ej blir rätteligen betald, skall andra maken svara för gälden intill det värde som sägs i nämnda punkt, även om det ej är utrett vad som brister hos den förra.

Är fråga om bodelning sedan ena maken försatts i konkurs, äger konkursboet ej mot andra makens bestridande göra gällande giftorättsanspråk i den makens egendom.

Om återgång helt eller delvis av bodelning som sker i strid mot vad ovan sagts stadgas i konkurslagen. Är talan därom anhängig, må makes ansvar enligt denna paragraf icke göras gällande.

25 §.

Sker bodelning i anledning av makes död, skola första och andra styckena i 24 § äga motsvarande tillämpning. Har eftergift som där sägs gjorts av efterlevande maken, skola den dödes arvingar, en för alla och alla för en, svara för efterlevande makens gäld så som stadgas i 24 § andra stycket.

Vad i 24 § tredje stycket sägs om makes konkursbo äger, efter ena makens död, motsvarande tillämpning på såväl efterlevande makes som avliden makes konkursbo.

Om ansvar för den dödes gäld är vidare stadgat i ärvdabalken.

26 §.

När bodelning skett, äger make ingiva den däröver upprättade handlingen till rätten. Om ingivandet och dagen därför skall ofördröjligen anmälan göras till äktenskapsregistret samt kungörelse införas i allmänna tidningarna och tidning inom orten. Avträdes makes egendom till konkurs på grund av ansökan som gjorts inom ett år från bodelningshandlingens ingivande, gäller om rätt för borgenärerna att vinna återgång helt eller delvis av bodelningen vad i konkurslagen sägs.

Vad i första stycket tredje punkten stadgas äger, när make är död, ej tillämpning, om hans arvingar gjort eftergift som där avses.

Om jämkning av avtal om bodelning m. m.

27 §.

Är avtal, som makar i samband med boskillnad, återgång, hem- eller äktenskapsskillnad ingått om bodelning eller vad som hör samman därmed, uppenbart obilligt för ena maken, må det på yrkande av honom jämkas.

Har genom äktenskapsförord ändring i makars egendomsförhållanden skett, när boskillnad, återgång, hem- eller äktenskapsskillnad var förestående, och är förordets tillämpning uppenbart obillig mot endera maken, må det på yrkande av honom förklaras helt eller delvis utan verkan.

28 §.

Talan enligt 27 § skall väckas hos rätten senast inom ett år efter det bodelning skett eller, om skiftesman verkställt bodelningen, genom klander av förrättningen inom därför stadgad tid.

29 §.

Om tillämpning av 28 § jämväl såvitt rör underhåll med engångsbelopp eller skadestånd stadgas i 11 kap. här ovan.

14 KAP.

Om medling mellan makar

1 §.

Uppkommer söndring mellan makar eller har tvist uppkommit om familjens underhåll eller ekonomiska förhållanden i övrigt eller föreligger eljest omständighet som kan befaras leda till äktenskapets upplösning eller har stört makarnas sammanlevnad, äger make påkalla medling.

2 §.

Behörig medlare är präst i församling av svenska kyrkan, där makarna eller endera är kyrkobokförd, eller behörig vigselförrättare inom annat trossamfund som makarna eller endera tillhör eller borgerlig medlare i den kommun där makarna eller endera är bosatt.

Borgerlig medlare och ersättare för honom utses av rätten för två kalenderår. Om det finnes lämpligt, må två eller flera medlare utses för en och samma kommun eller samma person utses till medlare i två eller flera kommuner. Medlare eller ersättare kan entledigas av rätten, om han finnes icke vara lämplig. Avgår medlare eller ersättare före utgången av den tid för vilken han är utsedd, skall annan utses för den återstående tiden.

Om i särskilt fall skäl äro därtill, äger rätten i den ort, där makarna eller endera är bosatt, på ansökan av make utse särskild person, som finnes lämplig, att företaga medlingen.

3 §.

Medling skall företagas i båda makarnas samtidiga närvaro. Kan make av särskild orsak ej utan avsevärd olägenhet komma tillstädes, må dock medling äga rum på annat lämpligt sätt.

4 §.

Medlaren bör vid samtal med makarna söka utröna vad som brister i äktenskapet, upplysa makarna om innebörden och följderna av hemskillnad eller annan rättslig åtgärd som är i fråga samt rådgöra med makarna om möjligheterna att fortsätta sammanlevnaden. Finnas barn i äktenskapet, bör han särskilt beakta deras bästa och framhålla det för makarna.

Medlare har att iakttaga tystnad om vad han erfarit vid medlingen och må ej höras som vittne därom.

5 §.

Så snart medling ägt rum, skall medlaren på makes begäran utfärda intyg om medlingen. Har denna företagits annorledes än i makarnas samtidiga

närvaro, skall medlaren anmärka orsaken därtill och angiva, hur medlingen ägt rum.

Har medling ej kunnat ske till följd av att ena maken underlåtit att på kallelse infinna sig eller ej kunnat anträffas med kallelse, skall intyg därom utfärdas på den andras begäran.

15 KAP.

Vissa bestämmelser om rättegången

Äktenskapsmål

1 §.

Äktenskapsmål äro mål, vari tvisten är huruvida man och kvinna äro förenade i äktenskap med varandra, så ock mål om återgång av äktenskap, hemskillnad och äktenskapsskillnad.

2 §.

Fråga, huruvida man och kvinna äro förenade i äktenskap med varandra, må ej bliva föremål för särskild rättegång annorledes än såsom tvist dem emellan men må eljest komma under prövning, när helst någons rätt är beroende av frågan.

3 §.

För sinnessjuk eller sinnesslö föres i äktenskapsmål talan av förmyndaren.

4 §.

Äktenskapsmål instämmes till rätten i den ort där svaranden har sitt hemvist. Har han ej hemvist inom riket, hör målet till rätten i den ort där mannen och kvinnan senast haft gemensamt hemvist eller, om de ej haft sådant i riket, där kärandens hemvist är. Skall talan föras mot såväl mannen som kvinnan, är den rätt behörig där båda eller endera har sitt hemvist eller, om ingendera här har sådant, där de senast haft gemensamt hemvist. Finnes ej behörig domstol enligt vad nu är sagt, upptages målet av Stockholms rådhusrätt. Har ena maken väckt talan mot andra maken vid behörig domstol, äger denne städse till gemensam handläggning väcka talan i äktenskapsmål mot den förra vid samma domstol.

Som makes hemvist anses vid tillämpning av första stycket den ort där han är mantalsskriven.

Vilja båda makarna erhålla hemskillnad enligt 11 kap. 1 § eller äktenskapsskillnad enligt 11 kap. 3 eller 4 §, skola de göra ansökan därom hos den rätt som enligt första stycket är laga domstol i mål mot dem bägge.

Fråga om återgång eller äktenskapsskillnad för brott, för vilket ansvar yrkas, må också väckas vid den rätt där brottmålet är anhängigt.

5 §.

Är ansökan om hemskillnad gjord av bägge makarna och möter ej hinder för dess upptagande, äger rätten utan huvudförhandling omedelbart företaga målet till avgörande. Vad nu sagts skall också gälla, när ansökan om äktenskapsskillnad gjorts av bägge makarna och parternas inställelse ej finnes vara behövlig för målets utredning.

6 §.

Mål om hemskillnad enligt 11 kap. 1 § må ej upptagas till prövning, med mindre det med intyg som sägs i 14 kap. 5 § första stycket visas att medling ägt rum.

7 §.

Mål om hemskillnad enligt 11 kap. 2 § må ej upptagas till prövning, med mindre det med intyg som sägs i 14 kap. 5 § första eller andra stycket visas att medling eller försök därtill ägt rum.

Skall målet upptagas, ehuru medling ej föregått, och finner rätten att tillfälle till medling bör beredas, må rätten förordna, att nytt försök till medling skall ske samt, om skäl äro därtill, utse särskild medlare. Hörsammar make ej kallelse att infinna sig inför medlaren, eller har av annan orsak medling ej skett inom utsatt tid, äger vidare anstånd för medling ej rum, med mindre båda makarna begära det.

8 §.

Mål om äktenskapsskillnad enligt 11 kap. 4 eller 5 § eller 8 § första stycket må ej företagas till avgörande, med mindre det med intyg som sägs i 14 kap. 5 § första eller andra stycket visas att medling eller försök därtill ägt rum. Detsamma gäller mål om hemskillnad enligt 11 kap. 8 § tredje stycket.

I mål som nu sagts skall vad i 7 § andra stycket är stadgat äga motsvarande tillämpning.

9 §.

Innan det på grund av makes sinnesbeskaffenhet dömes till återgång av äktenskap eller till äktenskapsskillnad skall läkarintyg införskaffas angående hans sinnesbeskaffenhet. Närmare bestämmelser om sådant intyg meddelas av Konungen.

10 §.

I äktenskapsmål äger rätten, utan stämning, upptaga jämväl frågor angående vårdnaden om barn, underhåll, skadestånd och annat dylikt samt om grunderna för bodelning, när det finnes lämpligt.

11 §.

I mål om återgång av äktenskap, hemskillnad eller äktenskapsskillnad äger rätten, på yrkande av endera maken, att för tiden intill dess laga kraft ägande dom föreligger förordna om sammanlevnadens hävande och om bidrag av ena maken till den andras underhåll efter vad som finnes skäligt

samt förbjuda makarna vid äventyr av fängelse i högst ett år eller vid vite att besöka varandra.

När anledning därtill förekommer, äger rätten bestämma, vilken av makarna som må sitta kvar i hemmet. Denna make äger innehava och nyttja andra maken tillhöriga lösören som ingå i bohaget, om ej rätten beträffande viss egendom förordnar annorlunda. Sådan bestämmelse skall, om det dömes till återgång, hemskillnad eller äktenskapsskillnad, gälla för viss tid eller till dess bodelning sker. Avtal, som andra maken må ingå med tredje man angående bostaden eller lösörena, skall ej lända till inskränkning i sagda rätt.

Förordnande som nu sagts må meddelas utan huvudförhandling. Innan förordnande meddelas skall andra maken erhålla tillfälle att yttra sig över yrkandet. Har förordnande meddelats, prövar rätten, när målet avgöres, om åtgärden skall bestå.

Beslut enligt denna paragraf går i verkställighet lika med laga kraft ägande dom men kan när som helst återkallas av rätten.

12 §.

Rätten äger, när det dömes till hemskillnad, på makes yrkande eller därefter på särskild ansökan meddela förbud varom sägs i 11 § första stycket. Meddelat förbud må efter makes ansökan hävas, om det ej vidare finnes behövligt.

Beslut som avses i denna paragraf skall, om ej annorlunda förordnas, omedelbart gå i verkställighet även om klagan mot domen eller beslutet föres.

13 §.

När hemskillnad blivit beviljad, skall underrättelse därom insändas till äktenskapsregistret.

Boskillnadsmål

14 §.

Boskillnad sökes skriftligen hos rätten i den ort, där mannen är mantalsskriven eller, om mannen ej är mantalsskriven här i riket, hos rätten i den ort där hustrun är mantalsskriven. Finnes ej behörig domstol enligt vad nu är sagt, skall målet upptagas av Stockholms rådhusrätt.

15 §.

Finner rätten att ansökan om boskillnad ej kan upptagas på den grund att den är ställd till orätt domstol eller av annan orsak, tecknas beslut därom på ansökningen.

16 §.

Är ansökan gjord av bägge makarna, och möter ej hinder för dess upptagande, skall rätten genast meddela beslut om boskillnaden, såvida ej anstånd därmed skall äga rum enligt 19 §.

17 §.

Är ansökan om boskillnad gjord allenast av ena maken, skall föreläggande meddelas andra maken att inom viss tid inkomma med skriftligt svarromål. Föreläggandet skall jämte ansökningen delgivas denne på sätt om stämning är stadgat.

Medgiver andra maken ansökningen eller är hans bo avträtt till konkurs, skall beslut genast meddelas om boskillnaden, såvida ej anstånd därmed skall äga rum enligt 19 §. I annat fall skall förberedelsen fortsättas eller, om fortsatt förberedelse ej erfordras, målet omedelbart utsättas till huvudförhandling.

18 §.

Angående föreläggande för part och parts utevaro i boskillnadsmål äger vad i rättegångsbalken är stadgat om mål, vari förlikning ej är tillåten, motsvarande tillämpning.

19 §.

Har make, som sökt boskillnad, i målet påkallat upprättande av bouppteckning enligt vad i 9 kap. 9 § sägs, och har sökanden tillika begärt anstånd med boskillnadens beviljande till dess han fått taga del av bouppteckningen, må boskillnadsansökningen ej bifallas förrän en månad förflutit från det bouppteckningen tillställts makarna, såvida ej sökanden dessförinnan fullföljer ansökningen.

20 §.

När ansökan om boskillnad inkommit, så ock när boskillnad blivit beviljad, skall genom rättens försorg kungörelse därom införas i allmänna tidningarna och i tidning inom orten ävensom underrättelse insändas till äktenskapsregistret.

Särskilda bestämmelser rörande vissa andra mål eller ärenden

21 §.

Fråga om makars inbördes förhållanden som avses i 5 kap. eller om ersättning som avses i 8 kap. 6 § må, förutom i äktenskapsmål, upptagas efter ansökan av endera maken hos den rätt som är behörig i äktenskapsmål mot andra maken.

Detsamma skall gälla fråga om underhåll till make i andra fall än som avses i första stycket.

22 §.

Har yrkande om underhållsbidrag framställts enligt 5 kap. 5 eller 7 § eller 10 kap. 6 § eller 11 kap. 25, 26 eller 28 §, eller har jämkning påkallats i vad som av rätten eller genom avtal blivit bestämt om sådant bidrag, äger rätten, på yrkande, att för tiden intill dess laga kraft ägande dom eller beslut föreligger förordna därom efter vad som finnes skäligt.

23 §.

Har make yrkat att enligt 5 kap. 8 § till nyttjande erhålla andra maken tillhöriga lösören eller makarnas bostad eller påkallat jämkning av avtal i sådan fråga, äger rätten, på yrkande, meddela förordnande därom för tiden intill dess laga kraft ägande dom eller beslut föreligger.

24 §.

Innan förordnande enligt 22 eller 23 § meddelas skall tillfälle beredas svaranden att yttra sig.

Förordnande må, även när fråga därom uppkommer i äktenskapsmål, meddelas utan huvudförhandling.

Har förordnande meddelats, prövar rätten, när målet eller ärendet avgöres, om åtgärden skall bestå.

25 §.

Förordnande enligt 22 eller 23 § går i verkställighet lika med laga kraft ägande dom men kan när som helst av rätten återkallas.

26 §.

Vill make eller hans arvinge att egendom skall sättas under särskild vård och förvaltning enligt vad som stadgas i 9 kap. 6 §, 10 kap. 4 § andra stycket, 11 kap. 17 eller 23 § eller 12 kap. 5 §, skall han hos rätten söka förordnande därom. Sådant förordnande må, om sökanden yrkar det, meddelas att gälla till dess ärendet av rätten avgöres. Det kan även dessförinnan när som helst återkallas.

Innan förordnande som nu sagts meddelas skall tillfälle beredas andra maken att yttra sig över ansökningen.

Förordnande går utan hinder av förd klagan i verkställighet, om ej annat förordnas.

Gemensamma bestämmelser

27 §.

Vistas den, mot vilken talan enligt denna balk riktas, på okänd ort, skall hans rätt i saken bevakas av god man varom förmäles i 18 kap. föräldrabalken. I fråga om arvode och ersättning till god man, som här avses, skall gälla vad i 20 kap. 19 § föräldrabalken stadgas angående gottgörelse åt rättegångsbiträde.

28 §.

I mål eller ärende som avses i denna balk äger rätten förordna att förhandling skall ske inom stängda dörrar, när det finnes lämpligt.

29 §.

Mot beslut, som av underrätt meddelats under rättegången i fråga varom förmäles i 9 kap. 6 eller 9 §, 10 kap. 4 § andra stycket, 11 kap. 17, 20 eller 23 § eller detta kap. 11, 22 eller 23 §, skall talan föras särskilt.

Mot hovrättens beslut i fråga som nu nämnts må talan ej föras.

16 KAP.

Om registrering av äktenskap m. m.

1 §.

Anteckningar om äktenskaps ingående och upplösning skola göras i kyrkoböckerna enligt de föreskrifter Konungen meddelar.

2 §.

Hos en för hela riket gemensam registreringsmyndighet skall föras äktenskapsregister för inskrivning av de uppgifter som enligt denna balk skola anmälas för registrering eller vilkas intagande i registret eljest föreskrives.

3 §.

Närmare föreskrifter om äktenskapsregistrets förande meddelas av Konungen.

4 §.

Om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap är särskilt stadgat.

Övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den . Genom nya lagen upphäves lagen den 15 maj 1959 (nr 157) med särskilda bestämmelser om makars gemensamma bostad.

Med avseende å ikraftträdandet skall i övrigt gälla följande:

1. Behörigt äktenskapsbetyg, som utfärdats enligt äldre lag, är tillfyllest, även om hindersprövning vid lysning, eller vid äktenskaps ingående utan lysning, skall ske enligt nya lagen.

Har lysningssedel utfärdats före nya lagens ikraftträdande, må, utan hinder av vad i nya lagen sägs, lysningsbevis givas samt vigsel äga rum efter prövning enligt äldre lag.

2. Vad i 6 kap. 4—7 och 10 §§ nya lagen stadgas skall ej gälla, om rättshandlingen ägt rum före lagens ikraftträdande. 6 § 4 mom. nya lagen må dock tillämpas jämväl i fall som nu sagts.

3. Nya lydelsen av 7 kap. 4 § är ej tillämplig, när talan om återgång, hem- eller äktenskapsskillnad väckts före nya lagens ikraftträdande.

4. Äktenskapsförord, som intagits i rättens protokoll före nya lagens ikraftträdande, skall vara gällande utan hinder av att domstolen ej var behörig enligt äldre lag, om detta förhållande ej av make eller hans rättsinnehavare åberopats före nya lagens ikraftträdande.

Vad i övrigt stadgas i 8 kap. 12 § andra stycket nya lagen är ej tillämpligt på förord som upprättats före ikraftträdandet.

5. Stadgandet i 10 kap. 1 § tredje stycket nya lagen gäller ej talan, som

av allmän åklagare väckts före lagens ikraftträdande. Riksåklagaren äger likväl förordna, att talan skall återkallas, om skäl äro därtill.

6. Vad i 11 kap. 1—13 §§ nya lagen sägs skall gälla ändå att talan grundas på omständighet som förekommit före ikraftträdandet eller rätt till talan enligt äldre lag gått förlorad dessförinnan.

När talan väckts före nya lagens ikraftträdande men laga kraft ägande dom då ännu ej föreligger, skall, i stället för den tid som i 11 kap. 14 § nya lagen stadgas med avseende å giftorättsgemenskapens hävande, gälla dagen för lagens ikraftträdande.

Stadgandena i 11 kap. 27—29 §§ nya lagen skola tillämpas jämväl i fråga om avtal, som ingåtts före lagens ikraftträdande; dock må talan om jämkning enligt äldre lag väckas enligt vad där sägs utan hinder av tid som nya lagen stadgar för talans väckande.

Vad i 11 kap. 30 § nya lagen sägs om att verkan av hemskillnad förfallit skall äga tillämpning, även om det dömts till hemskillnad eller bodelning skett före lagens ikraftträdande.

7. Bestämmelserna i 13 kap. 1—26 §§ nya lagen skola ej äga tillämpning på bodelning med anledning av att före lagens ikraftträdande dömts till boskillnad, återgång, hem- eller äktenskapsskillnad eller med anledning av att make avlidit före ikraftträdandet. I övrigt skall, när talan om återgång, hem- eller äktenskapsskillnad väckts före nya lagens ikraftträdande men domen ej vunnit laga kraft dessförinnan, i stället för den tid som i 13 kap. 2 § nya lagen stadgas med avseende å tilldelning för gäld, gälla dagen för lagens ikraftträdande.

Stadgandena i 13 kap. 27—29 §§ nya lagen skola tillämpas jämväl på avtal som ingåtts eller äktenskapsförord som upprättats före lagens ikraftträdande; dock må talan om jämkning enligt äldre lag väckas enligt vad där sägs utan hinder av tid som nya lagen stadgar för talans väckande.

8. Vad i 15 kap. 8 § nya lagen stadgas skall ej äga tillämpning i mål, däri talan väckts före lagens ikraftträdande.

9. När makar ingått äktenskap före den 1 januari 1921, skola, om äldre giftermålsbalken är tillämplig på deras förmögenhetsförhållanden, bestämmelserna i 6 kap. 4—6 och 10 §§ samt 13 kap. 14 och 16 §§ ävensom 17 och 22 §§, i vad de hänvisa till 14 och 16 §§, nya lagen i tillämpliga delar gälla i fråga om samfälld och make enskilt tillhörig egendom.

Äro makars förmögenhetsförhållanden att bedöma enligt äldre giftermålsbalken, skall vad i 6 kap. 7 § nya lagen är stadgat äga motsvarande tillämpning, om endera maken, utan tillbörlig hänsyn till andra makens rätt, bortgiver egendom som står under givarens förvaltning.

Stadgandet i 13 kap. 18 § nya lagen skall äga tillämpning ändå att äldre giftermålsbalken varit tillämplig på makarnas förmögenhetsförhållanden.

Vad i 13 kap. 19 och 21 §§ nya lagen stadgas om giftorättsgods skall, när äldre giftermålsbalken varit tillämplig på makars förmögenhetsförhållanden, gälla samfälld egendom.

10. Där i lag eller författning förekommer hänvisning till lagrum som ersatts genom bestämmelse i nya lagen, skall denna i stället tillämpas.

Förslag till

Lag om ändring i ärvdabalken

Härigenom förordnas, *att* 3 kap., rubriken till 4 kap. och 1 § samma kap., 7 kap. 1, 3 och 5 §§, 8 kap. 1 och 9 §§, 11 kap. 8 §, 12 kap. 1, 3—5, 7 och 9 §§, 14 kap. 1—3 §§, 17 kap. 2 §, 18 kap. 1 §, 19 kap. 13 §, 21 kap. 5 och 12 §§ samt 23 kap. 3 och 8 §§ ärvdabalken skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, *att* 4 kap. 3—5 §§ och 8 kap. 10 § samma balk skola upphöra att gälla, *att* i 2 kap. skall införas en ny paragraf, betecknad 5 §, i 7 kap. två nya paragrafer, betecknade 7 och 8 §§, och i 19 kap. en ny paragraf, betecknad 22 §, *samt att* den i 6 kap. 7 §, 14 kap. 4 § och 16 kap. 1 och 8 §§ intagna hänvisningen till 3 kap. 1 § skall ändras så att den i stället gäller 3 kap. 5 §.

(Nuvarande lydelse)	*(Föreslagen lydelse)*[1]
2 KAP.	
	5 §.
	Om efterlevande makes rätt till arv före skyldeman och om skyldemans rätt till arv, sedan efterlevande make avlidit, stadgas i 3 kap.
3 KAP.	
Om makes arvsrätt; så ock om rätt för den först avlidne makens arvingar i boet efter den sist avlidne maken	**Om makes arvsrätt**
	När bröstarvingar finnas
	1 §.
	Var arvlåtaren gift, skall efterlevande maken, utöver giftorätt där sådan finnes, i arv framför bröstarvingar erhålla nyttjanderätt till hälften av den dödes kvarlåtenskap. Är efterlevande maken för sin nöjaktiga försörjning i uppenbart behov av nyttjanderätt till större andel, må ytterligare egendom avsättas till hans nyttjande.
	Finnes efter den döde bröstarvinge som ej är makarnas gemensamma,

[1] Mindre språkliga ändringar utan saklig betydelse har i regel ej utmärkts genom kursivering.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

äger denne utan hinder av makes rätt genast utfå sin laglott.

Om inskränkning i efterlevande makes rätt i visst fall stadgas i 13 kap. 20 § giftermålsbalken.

2 §.

Ingår efterlevande maken nytt gifte, upphör nyttjanderätten.

3 §.

Beträffande efterlevande makens nyttjanderätt skall i övrigt gälla vad i 12 kap. 3—9 §§ är stadgat om nyttjanderätt som tillagts någon genom testamente, såframt ej delägarna leva samman i oskiftat bo enligt överenskommelse varom stadgas i 24 kap. denna balk.

4 §.

Om efterlevande maken senast vid arvskifte begär det, skall i stället för nyttjanderätt, som sägs i 1 §, med äganderätt tillskiftas honom egendom, motsvarande kapitaliserade värdet av livstids nyttjanderätt till halva kvarlåtenskapen. Nyttjanderättens årliga värde anses därvid motsvara ränta efter fem för hundra; nyttjanderätten kapitaliseras efter samma räntefot. Efterlevande maken äger dock ej på grund av vad nu sagts erhålla mer än en fjärdedel av den dödes kvarlåtenskap.

Vad i första stycket sägs är ej tillämpligt, i den mån nyttjanderätten omfattar egendom, som tillkommer någon på grund av testamente eller annan rättshandling.

När bröstarvingar saknas

1 §.

Var arvlåtaren gift och lämnar ej *efter sig* bröstarvinge, tillfaller kvarlåtenskapen maken. Lever vid makens

5 §.

Finnes ej bröstarvinge, tillfaller kvarlåtenskapen *efterlevande* maken. Lever vid makens död den först av-

(Nuvarande lydelse)

död den först avlidnes fader, moder, syskon eller syskons avkomling, äga de som då äro närmast till arv efter den först avlidne taga hälften av efterlevande makens bo, där ej nedan annorlunda stadgas. Ej må efterlevande maken genom testamente förordna om vad sålunda skall tillfalla den först avlidnes arvingar.

2 §.

Ägde vid den först avlidne makens död makarna eller en av dem enskild egendom, eller motsvarade eljest kvarlåtenskapen efter den först avlidne annan andel än hälften av makarnas egendom, taga de arvingar efter den först avlidne som i *1 §* nämnts samma andel i boet efter den sist avlidne.

(Föreslagen lydelse)

lidnes fader, moder, syskon eller syskons avkomling, äga de som då äro närmast till arv efter den först avlidne taga hälften av efterlevande makens bo, om ej nedan annorlunda stadgas. Ej må efterlevande maken genom testamente förordna om vad sålunda skall tillfalla den först avlidnes arvingar.

Avlider efterlevande maken utan att efterlämna arvsberättigad skyldeman eller make i senare äktenskap, ärva den först avlidna makens skyldemän som nämnts i första stycket hela boet.

6 §.

Ägde vid den först avlidna makens död makarna eller en av dem enskild egendom, eller motsvarade eljest kvarlåtenskapen efter den först avlidne annan andel än hälften av makarnas egendom, taga de arvingar efter den först avlidne som i *5 §* nämnts samma andel i boet efter den sist avlidne.

Har den — — — — — — — andelens beräkning.

3 §.

Har efterlevande — — — — — — — i boet.
Kan vederlag — — — — — — — gåvan mottogs.
Var vid — — — — — — — till förfång.

7 §.

4 §.

Överstiger boets — — — den efterlevande.

Har efterlevande maken gjort sig skyldig till förfarande som avses i *3 §*, skall, vid beräkning huruvida förkovran föreligger, kvarlåtenskapen ökas med ett belopp, motsvarande den minskning av boet som orsakats av efterlevande maken.

8 §.

Har efterlevande maken gjort sig skyldig till förfarande som avses i *7 §*, skall, vid beräkning huruvida förkovran föreligger, kvarlåtenskapen ökas med ett belopp, motsvarande den minskning av boet som orsakats av efterlevande maken.

5 §.

Vid delningen av boet efter den sist avlidne maken äga vardera ma-

9 §.

Vid delningen av boet efter den sist avlidna maken äga vardera makens

(Nuvarande lydelse)

kens arvingar på sin lott erhålla egendom, som under äktenskapet tillhört den maken, och den sist avlidnes arvingar jämväl egendom, som sedermera förvärvats av denne. Fastighet må, även om den i värde överstiger vad *å lotten belöper,* uttagas, om penningar lämnas till fyllnad av andra sidans lott.

(Föreslagen lydelse)

arvingar på sin lott erhålla egendom, som under äktenskapet tillhört den maken, och den sist avlidnes arvingar jämväl egendom, som sedermera förvärvats av denne. Fastighet *och tomträtt* må, även om den i värde överstiger vad *som belöper på lotten,* uttagas, om penningar lämnas till fyllnad av andra sidans lott.

I övrigt — — — — — — — — — — är stadgat.

6 §.

Har efterlevande maken gått i nytt gifte, skall vid hans död delning enligt *detta kapitel* av hans behållna giftorättsgods och enskilda egendom äga rum, innan bodelning må förrättas.

Skall i efterlevande makens livstid bodelning äga rum mellan honom och hans make i nytt äktenskap eller dennes arvingar, skall av efterlevande makens behållna giftorättsgods och enskilda egendom före delningen uttagas egendom till värde, motsvarande vad enligt *1—4 §§* belöper å den först avlidnes arvingar.

Vad i *4 §* stadgas för det fall, att egendom tillfallit efterlevande maken i arv, gåva eller testamente, skall äga motsvarande tillämpning, därest han, till följd av nytt gifte, vid bodelning eller eljest på grund av giftorätt erhållit egendom utöver vad förut tillkom honom.

10 §.

Har efterlevande maken gått i nytt gifte, skall vid hans död delning enligt *vad ovan sägs* av hans behållna giftorättsgods och enskilda egendom äga rum, innan bodelning må förrättas.

Skall i efterlevande makens livstid bodelning äga rum mellan honom och hans make i nytt äktenskap eller dennes arvingar, skall av efterlevande makens behållna giftorättsgods och enskilda egendom före delningen uttagas egendom till värde, motsvarande vad enligt *5—8 §§* belöper på den först avlidnes arvingar.

Vad i *8 §* stadgas för det fall, att egendom tillfallit efterlevande maken i arv, gåva eller testamente, skall äga motsvarande tillämpning, därest han, till följd av nytt gifte, vid bodelning eller eljest på grund av giftorätt erhållit egendom utöver vad som förut tillkom honom.

11 §.

När efterlevande make, i anledning av omgifte eller eljest, finner det önskvärt, äger han skifta boet med de skyldemän efter den först avlidna maken som äro närmast till arv när skifte sker. I sådant fall tillträda dessa arvet efter den först avlidne.

(Nuvarande lydelse)

7 §.

Om efterlevande maken jämlikt 13 kap. *12 §* giftermålsbalken ägt erhålla hela kvarlåtenskapen vid bodelning efter den först avlidne, *skall vad ovan är stadgat om rätt för dennes arvingar i boet efter den sist avlidne maken ej gälla.*

(Föreslagen lydelse)

Vill efterlevande maken eljest ingå överenskommelse som rör boet, må det också ske med de skyldemän efter den först avlidna maken som då äro närmast till arv.

12 §.

Om efterlevande make, som genom testamente erhållit den först avlidnes kvarlåtenskap med äganderätt, avlider utan att efterlämna arvsberättigad make i nytt äktenskap eller bröstarvinge, skall vad i 5 och 6 §§, 8 § första stycket, 9 § och 10 § tredje stycket sägs om delning av efterlevande makes bo äga motsvarande tillämpning, såvitt ej efterlevande maken förordnat annorlunda. Vad efterlevande maken givit till endera makens arvinge skall, om ej annat förordnats, avräknas å den andel som skolat tillkomma den makens arvingar.

13 §.

Därest efterlevande make jämlikt 13 kap. *21 §* giftermålsbalken ägt erhålla hela kvarlåtenskapen vid bodelning efter den först avlidne, *skola bestämmelserna här ovan om rätt för dennes arvingar i boet efter den sist avlidna maken icke äga tillämpning utom såvitt angår stadgandet i 5 § andra stycket.*

Därest efterlevande maken, med anledning av den först avlidna makens död, såsom förmånstagare vid försäkring uppburit kapitalbelopp som med mer än tiotusen kronor översteg vad som vid tjänstegrupplivförsäkring var allmänt brukligt på arbetsmarknaden, skall dock vad i 12 § är stadgat äga motsvarande tillämpning.

(Nuvarande lydelse)

8 §.

Vad i detta kapitel är stadgat om efterlevande makes arvsrätt skall ej äga tillämpning, om vid arvlåtarens död makarna på grund av hemskillnad levde åtskilda eller talan om äktenskapets återgång, hemskillnad eller äktenskapsskillnad då var anhängig eller vid bodelning i anledning av dödsfallet makarnas giftorättsgods *efter* vad i *giftermålsbalken* stadgas skall så delas som hade återgång skett.

(Föreslagen lydelse)

Gemensamma bestämmelser

14 §.

Levde makarna vid arvlåtarens död sedan minst ett år åtskilda efter hemskillnad, och var sammanlevnadens återupptagande ej att vänta, må efterlevande makens arvsrätt jämkas till vad som med hänsyn till hans behov av underhåll prövas skäligt.

Efterlevande make äger ej arvsrätt, om vid bodelning i anledning av dödsfallet makarnas giftorättsgods *enligt* vad i *13 kap. 3 § 1 mom. giftermålsbalken* stadgas skall så delas som hade återgång skett.

4 KAP.

Om arvsrätt vid adoptivförhållande; så ock om den arvsrätt, som tillkommer barn utom äktenskap, och om arvsrätt efter sådant barn

Om arvsrätt vid adoptivförhållande

1 §.

Adoptivbarn och dess avkomlingar taga arv och ärvas som om adoptivbarnet varit adoptantens *barn i äktenskap.*

3 §.

Barn utom äktenskap eller dess avkomlingar taga arv efter barnets moder och mödernefränder och ärvas av dem, såsom vore barnet av äktenskaplig börd.

4 §.

Är barnet trolovningsbarn eller har fadern avgivit förklaring, att barnet skall hava samma rätt till arv efter honom som barn av äktenskaplig börd, skall barnet taga arv efter fadern och fadern efter barnet, såsom

Adoptivbarn och dess avkomlingar taga arv och ärvas som om adoptivbarnet varit adoptantens *eget barn.*

(Nuvarande lydelse)

vore barnet av äktenskaplig börd. I andra fall äga barnet och fadern ej arvsrätt efter varandra. Mellan barnet och dess fädernefränder äger ej arvsrätt rum.

Om barn utom äktenskap, som ägt ärva fadern, är avlidet, taga dess avkomlingar arv efter honom och han efter dem, på sätt i 2 kap. är stadgat.

5 §.

Förklaring varom i 4 § sägs skall avgivas inför den präst, som för kyrkoböckerna i församling där barnet är kyrkobokfört, eller i tillkallat vittnes närvaro inför landsfiskal eller notarius publicus eller ock i skriftlig, av två personer bevittnad handling, som företetts inför barnavårdsmannen eller barnavårdsnämnden. Förklaringen må givas jämväl före barnets födelse. Har barnet fyllt aderton år, är förklaringen ej gällande, med mindre den godkänts av barnet i den ordning varom nyss är sagt.

(Föreslagen lydelse)

7 KAP.

1 §.

Hälften av — — — — — — — hans laglott.

När efterlevande make finnes, beräknas dock bröstarvinges laglott utan avdrag för makens rätt enligt 3 kap.

3 §.

För utfående — — — — — — — sin laglott.

Bröstarvinge, som ej inom sex månader efter det han erhöll del av testamentet *på sätt* i 14 kap. sägs påkallat jämkning genom att giva testamentstagaren sitt anspråk tillkänna eller genom att väcka talan mot honom, har förlorat sin rätt.

Bröstarvinge, som ej inom sex månader efter det han erhöll del av testamentet *såsom* i 14 kap. sägs påkallat jämkning genom att giva testamentstagaren sitt anspråk tillkänna eller genom att väcka talan mot honom, har förlorat sin rätt.

(Nuvarande lydelse)

Har arvlåtaren — — — — — — — — fritt förfoga.

(Föreslagen lydelse)

5 §.

Om arvlåtaren tillerkänt efterlevande make nyttjanderätt, äro makarnas gemensamma bröstarvingar likväl pliktiga tåla sådant intrång i laglotten, om efterlevande maken underkastar sig de villkor som följa av 3 kap. 2 och 3 §§.

7 §.

Makes nyttjanderätt enligt 3 kap. 1 § har företräde framför testamente av arvlåtaren till annan, om ej, med hänsyn till makarnas förmögenhetsförhållanden eller eljest, särskilda skäl äro att han bör vika. Är i fall som avses i 3 kap. 5 § testamente gjort till annan än efterlevande maken, äger denne, framför testamentet, lika rätt som om bröstarvingar funnits.

För utfående av sin rätt äger efterlevande maken påkalla jämkning av testamentet enligt vad om bröstarvinge stadgas i 3 §.

8 §.

Har arvlåtaren bortgivit egendom under sådana omständigheter eller på sådana villkor som avses i 4 §, skall i avseende å gåvan vad i 7 § första stycket stadgas om testamente äga motsvarande tillämpning. I den mån det visar sig erforderligt skall den mottagna egendomen återbäras eller, om det ej kan ske, ersättning utgivas för dess värde.

Vill efterlevande maken mot gåvotagare göra gällande rätt till arv som nu sagts, skall vad i 4 § andra och tredje styckena stadgas om bröstarvinge äga motsvarande tillämpning.

(Nuvarande lydelse) *(Föreslagen lydelse)*

8 KAP.

1 §.

Lämnar arvlåtaren — — — — — — finnes skäligt.
Bidrag, varom — — — — — — av underhållsplikt.

Var arvlåtaren gift, må ej till förmån för barn, som är makarnas gemensamma, göras intrång i efterlevande makes rätt enligt 3 kap., såframt ej särskilda skäl äro därtill. Mellan efterlevande make och annat barn, vars uppfostran ej är avslutad, skall i fråga om barnets rätt till underhållsbidrag jämkas efter vad som prövas skäligt.

9 §.

Vad i detta kapitel stadgas skall i tillämpliga delar gälla i avseende å rätt till underhåll för arvlåtarens *barn utom äktenskap, som har arvsrätt efter honom, och för hans* adoptivbarn ävensom å skyldighet för *sådana* barn och *deras* avkomlingar att utgiva underhållsbidrag.

De i — — — — — — — arvlåtarens make.

Vad i detta kapitel stadgas skall i tillämpliga delar gälla i avseende å rätt till underhåll för arvlåtarens adoptivbarn ävensom å skyldighet för *sådant* barn och *dess* avkomlingar att utgiva underhållsbidrag.

10 §.

Dör fadern till barn utom äktenskap, och har barnet ej efter vad i 4 kap. sägs arvsrätt efter honom, skall det belopp, som erfordras till fullgörande för framtiden av hans underhållsskyldighet mot barnet, före arvs- och testamentslotter utgå av behållningen i boet; dock att barnet icke härigenom må erhålla större del därav än det skulle hava bekommit, om det varit av äktenskaplig börd.

Angående avtal om vad sålunda skall tillkomma barnet gäller vad i 7 kap. 7 § föräldrabalken är stadgat för det fall, att fadern åtager sig att till

(Nuvarande lydelse)

barnets underhåll utgiva visst belopp en gång för alla.

Med belopp som tillfaller barnet skall förfaras på sätt i sistnämnda lagrum är föreskrivet.

(Föreslagen lydelse)

11 KAP.

8 §.

Har någon gjort testamente till sin trolovade eller make och upplöses därefter trolovningen eller äktenskapet annorledes än genom testators död, är förordnandet utan verkan. Samma lag vare, där någon gjort testamente till sin make och sådant fall är för handen som i 3 kap. 8 § sägs.

Är förordnande gjort till make, äger han företräde framför annan testamentstagare, om ej annat följer av vad i 8 kap. 2 § andra stycket sägs.

Testamente till make är utan verkan, om äktenskapet upplöses annorledes än genom testators död. Voro makarna hemskilda, skall vad i 3 kap. 14 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

Testamente till trolovad är utan verkan, om trolovningen brytes.

12 KAP.

1 §.

Är genom testamente förordnat att egendom, som tillkommer efterlevande make såsom arvinge eller universell testamentstagare, skall, sedan makens rätt upphört, tillfalla annan, äger vad i *3 kap.* är stadgat motsvarande tillämpning, såvitt ej annat följer av testamentet.

Är genom testamente förordnat att egendom, som tillkommer efterlevande make såsom arvinge eller universell testamentstagare, skall, sedan makens rätt upphört, tillfalla annan, äger vad i *3 kap. 5—11 §§* är stadgat motsvarande tillämpning, såvitt ej annat följer av testamentet.

3 §.

Nyttjanderättshavaren förvaltar egendomen och njuter avkastningen därav. Vid förvaltningen skall han iakttaga jämväl ägarens rätt och bästa. Egendomen må ej sammanblandas med annan, såframt ej dess ändamålsenliga användning föranleder därtill.

Nyttjanderättshavaren förvaltar egendomen, *om ej annat följer av 9 §,* och njuter avkastningen därav. Vid förvaltningen skall han iakttaga jämväl ägarens rätt och bästa. Egendomen må ej sammanblandas med annan, såframt ej dess ändamålsenliga användning föranleder därtill.

(Nuvarande lydelse)	*(Föreslagen lydelse)*
Nyttjanderättshavaren skall — — —	hans besittningstid. *Skiftas egendomen medan nyttjanderätten består, skall denna anmärkas i skifteshandlingen.*
4 §.	
Lösören som ej hava särskilt värde för ägaren må nyttjanderättshavaren avyttra. Äro särskilda skäl till avyttring eller pantsättning av annan lös egendom *och kan ägarens medverkan därtill ej vinnas,* äger rätten på ansökan bemyndiga nyttjanderättshavaren att vidtaga åtgärden. Fordringar är nyttjanderättshavaren behörig att uppsäga, och må han jämväl för dem uppbära betalning.	Lösören som ej hava särskilt värde för ägaren må nyttjanderättshavaren avyttra. Äro särskilda skäl till avyttring eller pantsättning av annan lös egendom, äger rätten på ansökan bemyndiga nyttjanderättshavaren att vidtaga åtgärden. Fordringar är nyttjanderättshavaren behörig att uppsäga, och må han jämväl uppbära betalning för dem.
Ej må nyttjanderätten överlåtas.	
5 §.	
Kapitalbelopp skola av nyttjanderättshavaren göras räntebärande på sätt om omyndigs medel är föreskrivet, såframt ej ägaren eller, *när hans samtycke ej kan erhållas,* rätten medgivit annat. Utan sådant tillstånd må dock vad som varit anbragt i jordbruk eller annan näring ånyo tagas i anspråk för samma ändamål samt mindre belopp, som eljest influtit för avyttrade lösören, användas till inköp av egendom av samma slag.	Kapitalbelopp skola av nyttjanderättshavaren göras räntebärande på sätt om omyndigs medel är föreskrivet, såframt ej ägaren eller rätten medgivit annat. Utan sådant tillstånd må dock vad som varit anbragt i jordbruk eller annan näring ånyo tagas i anspråk för samma ändamål samt mindre belopp, som eljest influtit för avyttrade lösören, användas till inköp av egendom av samma slag.
7 §.	
Egendom som — — — — — — —	enligt 21 kap. *Egendomen är ej heller föremål för giftorätt, så länge nyttjanderätten består.*
9 §.	
Om nyttjanderättshavaren genom vanvård av egendomen eller genom annat otillbörligt förfarande uppenbarligen äventyrar ägarens bästa, må rätten på ansökan ålägga honom att	*När skäl äro därtill, äger rätten på ansökan förordna, att egendomen skall ställas under vård och förvaltning av god man som avses i 18 kap. föräldrabalken eller att värdehand-*

(Nuvarande lydelse)	*(Föreslagen lydelse)*
ställa säkerhet för egendomen eller ock förordna, att denna skall ställas under vård och förvaltning av god man som avses i 18 kap. föräldrabalken.	*lingar skola nedsättas i öppet förvar hos bank och vårdas enligt vad om omyndigs värdehandlingar är stadgat, så ock att, om annan egendom vanvårdas, säkerhet skall ställas för egendomen.*
För skada, som — — — — — — — av god man.	

14 KAP.

1 §.

Testamente skall — — — — — — gjorda förordnandet.	
Skall någon *på grund av testamente* njuta rätt efter annan *och har testamentet ej bevakats enligt vad i första stycket sägs,* må bevakning med laga verkan äga rum inom tid, som *där stadgas,* efter det han fått veta att den föregående testamentstagarens rätt upphört.	Skall någon *såsom testamentstagare* njuta rätt efter annan, må bevakning *av testamentet för hans del* med laga verkan äga rum inom tid, som *i första stycket sägs,* efter det han fått veta att den föregående testamentstagarens rätt upphört.
Bevakning gäller — — — — — — — gått till ända.	

2 §.

Bevakning sker vid den rätt där testator skolat svara i tvistemål i allmänhet eller, om behörig domstol ej sålunda finnes, vid Stockholms rådhusrätt.	Bevakning sker vid den rätt där testator skolat svara i tvistemål i allmänhet. *Har i fall, som avses i 1 § andra stycket, föregående testamentstagares rätt upphört i anledning av hans död, må dock bevakning för senare testamentstagare äga rum där den föregående testamentstagaren skolat svara som nyss sagts.* Om behörig domstol ej sålunda finnes, *skall bevakning ske* vid Stockholms rådhusrätt.
Vid bevakning — — — förordnandets tillkännagivande.	
	Om testamente i anledning av bevakning intagits i rättens protokoll, skall bevakningen gälla, även om rätten ej var behörig enligt första stycket.

(Nuvarande lydelse) *(Föreslagen lydelse)*

3 §.

Testamentstagare, för — — — från klandertalan.

Har arvinge blivit känd först senare än tre månader från dödsfallet, skall dock testamentstagare vara bevarad vid sin rätt mot arvingen, om bevakning sker inom sex månader från det han vann kunskap om denne.

17 KAP.

2 §.

Avsäger sig arvinge, genom godkännande av testamente eller eljest, skriftligen hos arvlåtaren sin rätt till arv, är det gällande. Bröstarvinge äger dock utfå sin laglott, med mindre han avstått från denna mot skäligt vederlag eller ock egendom, svarande mot laglotten, tillkommer arvingens make enligt testamente eller tillfaller hans avkomlingar enligt lag eller enligt testamente med föreskrift om fördelning på sätt om bröstarv är stadgat.

Avsäger sig arvinge, genom godkännande av testamente eller eljest, skriftligen hos arvlåtaren sin rätt till arv, är det gällande. Bröstarvinge äger dock utfå sin laglott, med mindre han avstått från denna mot skäligt vederlag eller ock egendom, svarande mot laglotten, tillkommer arvingens make enligt testamente eller tillfaller hans avkomlingar enligt lag eller enligt testamente med föreskrift om fördelning på sätt om bröstarv är stadgat. *Har make avsagt sig rätten till arv efter andra maken, må avtalet jämkas, om och i den mån det finnes erforderligt för att efterlevande maken skall erhålla skäligt underhåll.*

Ej må — — — — — — skriftliga samtycke.

Där ej — — — — — — arvinges avkomlingar.

18 KAP.

1 §.

Efterlevande make — — — kan inhämtas.

Har bodelning skett eller är giftorätt eljest utesluten, är efterlevande maken ej dödsbodelägare, om han ej är arvinge eller universell testamentstagare. Den som äger taga arv eller testamente först sedan annan arvinge

Den som äger taga arv eller testamente först sedan annan arvinge eller universell testamentstagare avlidit är delägare i dennes bo, men ej i arvlåtarens.

(Nuvarande lydelse)

eller universell testamentstagare avlidit är delägare i dennes bo, men ej i arvlåtarens.

Innan testamente — — — universell testamentstagare.

(Föreslagen lydelse)

19 KAP.

13 §.

Fast egendom — — — — — — lagakraftvunnet testamente.

Har boutredningsmannen utan erforderligt samtycke företagit åtgärd som i första stycket sägs, är den ogill, om delägare väcker talan om klander *därå inom tre månader från det han fick kännedom om åtgärden och senast inom ett år sedan lagfart eller inskrivning beviljades.*

Har boutredningsmannen utan erforderligt samtycke företagit åtgärd som i första stycket sägs, är den ogill, om delägare väcker klander *hos rätten.*

Om lagfart eller inskrivning beviljats med anledning av överlåtelsen, må dock klander ej därefter väckas.

22 §.

Om skyldighet att, utöver vad som följer av vad ovan sägs, vid förvaltningen av dödsbos egendom i vissa fall inhämta efterlevande makes samtycke stadgas i 12 kap. 3 § giftermålsbalken.

21 KAP.

5 §.

Sker egendomsavträde efter det bodelning eller arvskifte ägt rum, skall bodelningen eller skiftet *gå åter. Då gälden finnes ej vara större än att den kan betalas av den dödes tillgångar och, om han var gift, vad av andra makens egendom på hans lott belöpt, om gälden gått i beräkning vid bodelningen, skall likväl avträdande till förvaltning av boutredningsman allenast omfatta vad som enligt dennes* prövning erfordras till gäldens betalning och kostnaderna för förvaltningen. Vad sålunda er-

Sker egendomsavträde efter det bodelning eller arvskifte ägt rum, skall bodelningen eller skiftet, *när det är påkallat av hänsyn till borgenärernas rätt, helt eller delvis gå åter. Vad nu sagts gäller icke bodelning, vid vilken efterlevande maken ej erhållit något av den dödes egendom eller lämnat vederlag som skäligen svarade mot vad han erhållit.*

Återbäring skall ej omfatta mer än som enligt konkursförvaltarens eller boutredningsmannens prövning erfordras till gäldens betalning och

(Nuvarande lydelse)

fordras skall *av delägarna* utgivas i förhållande till vad envar vid bodelningen eller arvskiftet njutit för mycket; och skall bodelningen eller skiftet i övrigt *förbliva ståndande.*

Yppas hos någon delägare brist, skall den fyllas av de övriga med vad de vid bodelningen eller skiftet vunnit.

12 §.

Sker bodelning eller arvskifte innan all gäld är gulden, svara delägarna för gäld efter den döde, som då var eller sist vid därefter förrättad bouppteckning blev dem veterlig. Bodelning skall dock icke medföra sådan påföljd, där efterlevande maken ej erhållit något av den dödes egendom.

(Föreslagen lydelse)

kostnaderna för förvaltningen. Vad sålunda erfordras skall utgivas i förhållande till vad envar *delägare* vid bodelningen eller arvskiftet njutit för mycket; och skall bodelningen eller skiftet i övrigt *bestå.*

Yppas hos någon delägare brist, skall den fyllas av de övriga med vad de vunnit vid bodelningen eller skiftet.

Sker bodelning eller arvskifte, innan all gäld är gulden, svara delägarna för gäld efter den döde, som då var eller sist vid därefter förrättad bouppteckning blev dem veterlig. Bodelning skall dock icke medföra sådan påföljd, där efterlevande maken ej erhållit något av den dödes egendom *eller lämnat vederlag som skäligen svarade mot vad han erhållit.*

23 KAP.

3 §.

Envar delägare — — — — — — — lott förslår.

Har den döde efterlämnat make och skall jämte maken bröstarvinge eller annan njuta lott i kvarlåtenskapen, äger maken vid skiftet företräde till vad han behöver så som i 13 kap. giftermålsbalken är stadgat för bodelning vid makes död. Vad nu sagts har motsvarande tillämpning, när egendom skall avsättas till efterlevande makens nyttjande.

8 §.

Skiftesmannen skall — — — finnes erforderligt.

Kan enighet ej vinnas, har skiftesmannen att själv bestämma om delningen och däröver upprätta handling, som av honom underskrives. Skifteshandlingen skall ofördröjligen

Kan enighet ej vinnas, har skiftesmannen att själv bestämma om delningen och däröver upprätta handling, som underskrives av honom. Skifteshandlingen skall ofördröjligen

(Nuvarande lydelse)

delgivas envar delägare genom överlämnande av besannad avskrift. Vill delägare klandra skiftet, skall han inom *tre månader* efter delgivningen väcka talan mot övriga delägare; försittes denna tid, är rätt till talan förlorad. I mål som nyss är sagt äger rätten inhämta yttrande av skiftesmannen, så ock till honom återförvisa ärendet.

(Föreslagen lydelse)

delgivas envar delägare genom överlämnande av besannad avskrift. Vill delägare klandra skiftet, skall han inom *fyra veckor* efter delgivningen väcka talan mot övriga delägare; försittes denna tid, är rätt till talan förlorad. *I skifteshandlingen skall angivas vad sakägare sålunda har att iakttaga.*

I mål som nu sagts äger rätten inhämta yttrande av skiftesmannen, så ock återförvisa ärendet till honom.

Övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den

Med avseende å ikraftträdandet skall i övrigt gälla följande:

1. Har arvlåtaren avlidit före nya lagens ikraftträdande, skall äldre lag alltjämt gälla i de ämnen som avses i 3 kap. 1—4 §§, 5 § andra stycket och 12—14 §§, 4, 7, 8 och 11 kap., 12 kap. 7 §, 17, 18 och 21 kap. samt 23 kap. 3 § nya lagen. Vid tillämpning av vad nu sagts skall, såvitt angår 3 kap. 12 §, efterlevande maken anses som arvlåtare jämväl i fråga om den andel som må anses härröra från den först avlidna maken. Vad i 3 kap. 5 § andra stycket sägs skall också gälla i fall som avses i 3 kap. 7 § i den äldre lagen, när efterlevande maken avlider efter nya lagens ikraftträdande.

Såvitt angår 12 kap. 1 § nya lagen skall vad i första stycket sägs om 3 kap. gälla i tillämpliga delar.

2. Är barn utom äktenskap fött innan nya lagen trätt i kraft, skall med avseende å barnets och dess avkomlingars rätt till arv och arvsrätten efter dem ävensom beträffande underhållsbidrag ur kvarlåtenskap äldre lag gälla, ändå att arvlåtaren avlidit efter nya lagens ikraftträdande. Är barnet trolovningsbarn eller har fadern avgivit förklaring varom förmäles i 4 kap. 4 och 5 §§ i den äldre lagen, skall nya lagen tillämpas, därest fadern levde vid ikraftträdandet.

3. 14 kap. 2 § tredje stycket nya lagen skall gälla jämväl när bevakning före nya lagens ikraftträdande skett vid obehörig domstol, om förhållandet ej åberopats före ikraftträdandet.

4. Nya lydelsen av 19 kap. 13 § skall ej tillämpas, när rättshandlingen ägt rum före lagens ikraftträdande.

5. Vad som sägs i 23 kap. 8 § nya lagen skall ej äga tillämpning, när arvskifte förrättats före lagens ikraftträdande.

6. Där i lag eller författning förekommer hänvisning till lagrum som ersatts genom bestämmelse i nya lagen, skall denna i stället tillämpas.

Förslag till

Lag om ändring i lagen den 8 april 1927 (nr 77) om försäkringsavtal

Härigenom förordnas, att 102—107, 111, 116—118 och 122 §§[1] samt rubriken före 118 § lagen den 8 april 1927 om försäkringsavtal skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)	*(Föreslagen lydelse)*
102 §.	
Vill försäkringstagaren — — — äga rum.	
	Såsom förmånstagare skall vid gruppförsäkring, om ej genom särskilt förordnande annat bestämts, anses den som beloppet enligt försäkringsgivarens reglemente eller eljest tillämpliga villkor skall tillfalla.
	I fråga om tjänstegrupplivförsäkring må försäkringstagaren ej genom förmånstagarförordnande göra intrång i den rätt, som enligt de allmänna villkoren tillkommer make eller likställd, annorledes än till förmån för frånskild make, ej heller i underårig bröstarvinges rätt till förmån, som utgår allenast när sådan arvinge finnes. Detsamma gäller annan gruppförsäkring, i den mån denna med hänsyn till villkoren och försäkringsbeloppen må anses jämförlig med tjänstegrupplivförsäkring.
103 §.	
Förordnande om — — — därå antecknas.	
	Utfästelse att förordnandet skall stå vid makt bör göras skriftligen samt antecknas på försäkringsbrevet och meddelas försäkringsgivaren.

[1] Senaste lydelse av 116 § se SFS 1955: 84.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

104 §.

Är förmånstagare — — — dennes kvarlåtenskap.

Har försäkringstagaren efterlämnat make, bröstarvinge, adoptivbarn eller dess bröstarvinge, skall, där förordnandet hade kunnat av försäkringstagaren återkallas, försäkringsbeloppet, *så vitt fråga är om efterlämnad stärbhusdelägares giftorätt, rätt till vederlag eller laglott,* behandlas så som om beloppet tillhört boet och tillagts förmånstagaren genom testamente.

Såvitt fråga är om giftorätt eller makes eller bröstarvinges rätt till arv eller om rätt till underhåll enligt 8 kap. ärvdabalken, skall försäkringsbeloppet behandlas som om det tillhört boet och tillagts förmånstagaren genom testamente. *Detta skall, om ej särskilda skäl äro däremot, gälla jämväl om försäkringstagaren förbundit sig att låta förmånstagarförordnandet stå vid makt och av omständigheterna framgår att förordnandet, med avseende å dödsfall, är att till syftet likställa med testamente. Vad förmånstagaren är pliktig att avstå till annan skall tillkomma den andre med samma rätt som om jämväl denne varit insatt som förmånstagare.*

I fråga om tjänstegrupplivförsäkring skola bestämmelserna i andra stycket ej tillämpas på belopp som utgår enligt de allmänna villkoren för försäkringen eller förordnande som överensstämmer med vad i 102 § tredje stycket stadgas. Detsamma gäller annan gruppförsäkring, i den mån denna med hänsyn till villkoren och försäkringsbeloppen må anses jämförlig med tjänstegrupplivförsäkring.

Huru efter försäkringstagarens död hans borgenärer i *visst* fall äga hålla sig till försäkringsbeloppet, stadgas i *andra* stycket av 116 §.

Huru efter försäkringstagarens död hans borgenärer i *vissa* fall äga hålla sig till försäkringsbeloppet *eller del därav,* stadgas i *tredje* stycket av 116 §.

105 §.

Vid tolkning av bestämmelser om förmånstagares rätt till försäkringsbelopp, som utfaller efter försäkringstagarens död, skall, där ej annat framgår av omständigheterna, iakttagas följande:

Har försäkringstagaren betecknat sin make såsom förmånstagare, skall, där han vid sin död var omgift, för-

1. Har försäkringstagaren betecknat sin make som förmånstagare, skall, om han vid sin död var omgift,

(Nuvarande lydelse)

ordnandet gälla till förmån för den, med vilken han då levde i äktenskap.

Äro försäkringstagarens barn insatta såsom förmånstagare, skall förordnandet gälla till förmån för bröstarvinge, adoptivbarn eller dess bröstarvinge och, där flera sådana förmånstagare finnas, envar av dem äga del i försäkringsbeloppet efter de grunder, som gälla i fråga om arvsrätt efter försäkringstagaren.

Har försäkringstagaren insatt make och barn såsom förmånstagare, skall, såframt flera förmånstagare finnas, envar av dem taga del i försäkringsbeloppet efter de grunder, som vid dödsfall gälla i fråga om bodelning och om sådan förmånstagares arvsrätt.

Äro försäkringstagarens arvingar insatta såsom förmånstagare, tage envar av dem del i försäkringsbeloppet efter de grunder, som gälla i fråga om arvsrätt efter försäkringstagaren.

(Föreslagen lydelse)

förordnandet gälla till förmån för den, med vilken han då levde i äktenskap.

Förordnande till make skall anses gälla även till förmån för hemskild make.

2. Hava make och barn insatts som förmånstagare, skall, om försäkringen var försäkringstagarens enskilda egendom, hälften och eljest tre fjärdedelar av försäkringsbeloppet tillfalla maken samt återstoden den avlidnes bröstarvingar.

Detsamma gäller, om försäkringstagare, som efterlämnar make och bröstarvingar, betecknat sina arvingar som förmånstagare.

3. Efterlämnar försäkringstagare, som betecknat sina arvingar som förmånstagare, ej make eller bröstarvingar, skall universell testamentstagare förmodas vara att anse som arvinge.

Vad i denna lag sägs om bröstarvingar gäller jämväl adoptivbarn och dess avkomlingar.

106 §.

Har den, som å sitt liv tagit försäkring för dödsfall, insatt viss person såsom förmånstagare, skall, där denne avlider före försäkringstagaren, förordnandet anses förfallet.

Har viss person insatts som förmånstagare till försäkringsbelopp, vilket utfaller efter försäkringstagarens död, och avlider han före försäkringstagaren, skola, där ej annat framgår av omständigheterna, förmånstaga-

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

rens bröstarvingar träda i hans ställe, såframt de i fråga om arv efter försäkringstagaren varit berättigade därtill.

Efterlämnar förmånstagaren ej någon som, enligt vad som nu sagts eller eljest följer av förordnandet, skall träda i hans ställe, anses detta förfallet.

107 §.

Där enligt avtalet försäkringsbeloppet skall utbetalas, då försäkringstagaren dör eller uppnår viss ålder, skall förordnande, som innefattar insättande av förmånstagare, anses gälla allenast för dödsfall.

Har försäkringstagaren förbundit sig att låta förordnandet stå vid makt, skall det dock anses gälla jämväl för livsfall, om ej annat förbehåll gjorts eller eljest framgår av omständigheterna.

111 §.

Överlåter försäkringstagaren den rätt försäkringsavtalet medför gent emot försäkringsgivaren, och är förmånstagare insatt utan att försäkringstagaren förbundit sig att låta förordnandet stå vid makt, skall förordnandet anses förfallet.

Överlåter försäkringstagaren den rätt försäkringsavtalet medför gent emot försäkringsgivaren, och är förmånstagare insatt utan att försäkringstagaren förbundit sig att låta förordnandet stå vid makt, skall förordnandet anses förfallet, *om ej annat framgår av omständigheterna.*

116 §.

Är försäkring *tagen* å försäkringstagarens eller hans makes liv, må rätt, som på grund av försäkringsavtalet tillkommer *endera* av dem, ej tagas i mät för någonderas gäld, utan så är att *enligt avtalet premiebetalningen skall vara fullgjord under en tid understigande tio år eller under något år erlagts premie, som uppgår till mer än en femtedel av sammanlagda beloppet av de premier,*

Gäller försäkring å försäkringstagarens eller hans makes *eller frånskilda makes* liv, må rätt, som på grund av försäkringsavtalet tillkommer *någon* av dem, ej tagas i mät för någonderas gäld, utan så är att *under något av de senaste nio åren erlagts premie som överstiger årspremien för den händelse betalningen* fördelats lika på tio år. *Betalning av ytterligare belopp skall dock, om det*

(Nuvarande lydelse)

som skolat erläggas därest premiebetalningen lika fördelats på tio år *från avtalets slutande.* Har försäkringen tagits endast för dödsfall, må den på avtalet grundade rätten *dock* icke i något fall tagas i mät för sådan gäld, med mindre premiebetalningen under något år överstigit två gånger den premie som skolat erläggas, därest försäkringen tagits vid början av det året och försäkringsbeloppet skolat utbetalas endast om den försäkrade dött under samma år.

Är i fall, då rätt på grund av livförsäkringsavtal må tagas i mät, förmånstagare insatt utan att försäkringstagaren gent emot honom förbundit sig att låta förordnandet stå vid makt, äge efter försäkringstagarens död dennes borgenärer, i den mån deras fordringar ej kunna utgå ur kvarlåtenskapen, samma rätt *till försäkringsbeloppet som de skulle hava ägt om det* tillagts förmånstagaren genom testamente.

(Föreslagen lydelse)

ej innebär större förskjutning av premiebetalningen än ett år, icke föranleda att utmätning må ske. Utmätning må ske allenast intill beloppet av den överskjutande premiebetalningen, med avdrag för vad som belöper på tid som förflutit efter betalningen intill dess utmätning äger rum.

Har försäkringen tagits endast för dödsfall, må den på avtalet grundade rätten icke i något fall tagas i mät för sådan gäld som sägs i första stycket, med mindre premiebetalningen under något år överstigit två gånger den premie som skolat erläggas, därest försäkringen tagits vid början av det året och försäkringsbeloppet skolat utbetalas endast om den försäkrade dött under samma år.

Är förmånstagare insatt, äger efter försäkringstagarens död dennes borgenärer, i den mån deras fordringar ej kunna utgå ur kvarlåtenskapen *och rätten på grund av försäkringsavtalet enligt vad ovan sagts kunnat tagas i mät,* samma rätt *som om försäkringsbeloppet* tillagts förmånstagaren genom testamente.

Vad ovan sagts om villkoren för utmätningsfrihet gäller jämväl, om försäkringstagaren förbundit sig att låta förmånstagarförordnande stå vid makt och utfästelsen är att betrakta som gåva.

117 §.

Varder, *innan tio år förflutit från försäkringsavtalets ingående,* försäkringstagaren försatt i konkurs, och finnes han hava under de *tre* senaste åren före beslutet om egendomsavträde till betalning av premie för *försäkring, som enligt 116 § ej kan göras till föremål för utmätning,* an-

Varder försäkringstagaren *eller hans dödsbo* försatt i konkurs och finnes han hava under de *fem* senaste åren före beslutet om egendomsavträde till betalning av premie för *livförsäkring* använt belopp som vid den tid då betalningen skedde ej stod i skäligt förhållande till hans vill-

(Nuvarande lydelse)

vänt belopp, som vid den tid, då betalningen skedde, ej stod i skäligt förhållande till hans villkor, äge konkursboet hos försäkringsgivaren utkräva vad sålunda för mycket erlagts, i den mån tillgodohavandet hos denne därtill förslår. Har ej försäkringstagaren *lämnat konkursboet samtycke till beloppets utkrävande,* åligger det konkursboet att *för prövning av dess rätt* inom sex månader från första borgenärsammanträdet *instämma försäkringstagaren.*

Ej må krav, varom nu är sagt, göras gällande till förfång för förmånstagare vars insättande jämlikt 102 § ej må återkallas.

(Föreslagen lydelse)

kor, äger konkursboet hos försäkringsgivaren utkräva vad sålunda för mycket erlagts, i den mån tillgodohavandet hos denne förslår därtill. *Vad nu sagts skall gälla, oavsett om försäkringstagaren insatt någon såsom förmånstagare och gent emot denne förbundit sig att låta förordnandet stå vid makt; har förmånstagaren erlagt vederlag för utfästelsen, skall avdrag därför ske.* Har ej försäkringstagaren *eller annan, vars rätt beröres, samtyckt till beloppets utbetalning,* åligger det konkursboet att inom sex månader från första borgenärssammanträdet *väcka talan mot rättsinnehavaren, vid äventyr att konkursboet eljest förlorar sin rätt att utkräva beloppet såvitt rör honom. Om förmånstagare å tid, som gäller beträffande återvinning av gåva, uppburit försäkringsbeloppet, kan konkursboet mot honom göra samma krav som om beloppet innestått hos försäkringsgivaren.*

Om försäkring belånats, skall med premiebetalning likställas betalning av kapital eller ränta för lånet.

118 §.

Om livränteförsäkring

Har någon slutit avtal om försäkring sålunda, att försäkringsbeloppet skall utbetalas i form av livränta, skola bestämmelserna om kapitalförsäkring med undantag av 113, 114 och *117* §§ äga tillämpning.

Om livränteförsäkring m. m.

Har någon slutit avtal om försäkring sålunda, att försäkringsbeloppet skall utbetalas i form av livränta, skola bestämmelserna om kapitalförsäkring äga tillämpning med undantag av 113 och 114 §§. *Vad i 104 § andra stycket stadgas skall dock icke gälla efterlevande makes rätt till livränta, såvitt denna med hänsyn till makarnas villkor och omständigheterna i övrigt prövas skälig.*

Är den — — — — — — anses oåterkalleligt.

(Nuvarande lydelse)	*(Föreslagen lydelse)*
	Vad i första stycket sägs om livränta skall äga motsvarande tillämpning i fråga om ränta som, om livräntetagaren avlider före utgången av viss tid, enligt avtalet ändock skall utgå under samma tid.
Om utmätningsfrihet — — — i utsökningslagen.	
122 §.	
Vad i *102, 103, 105 och 106 §§ samt 104 § första stycket* är för livförsäkring stadgat *beträffande förmånstagare* skall äga motsvarande tillämpning, när fråga är om olycksfalls- eller sjukförsäkring.	Vad i *102—106 §§ samt 118 § första stycket, i vad det hänför sig till 102—106 §§, och 118 § andra och tredje styckena* är stadgat om livförsäkring skall äga motsvarande tillämpning, när fråga är om olycksfalls- eller sjukförsäkring.

Övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den

Med avseende å övergångsförhållandena skall i övrigt gälla följande:

1. Vad som stadgas i 102 § andra och tredje styckena skall tillämpas jämväl på försäkring som tagits eller förmånstagarförordnande som givits före nya lagens ikraftträdande, om ej annat följer av punkt 7 här nedan.

2. Bestämmelserna i 104—106 §§ nya lagen skola ej gälla, när försäkringsfallet inträffat före lagens ikraftträdande.

3. Stadgandet i 107 § andra stycket nya lagen skall ej gälla, när utfästelse som där sägs ägt rum före lagens ikraftträdande.

4. Vad i 116 § nya lagen sägs medför ej inskränkning i det skydd mot utmätning som enligt äldre lag skolat tillkomma försäkring, vilken tagits före nya lagens ikraftträdande.

5. Bestämmelserna i 117 § nya lagen skola ej tillämpas beträffande betalning, som ägt rum mer än tre år före lagens ikraftträdande, ej heller när försäkringsfallet inträffat före ikraftträdandet.

6. Bestämmelserna i 118 och 122 §§ nya lagen skola ej tillämpas, när försäkringsfallet inträffat före lagens ikraftträdande. Såvitt angår tillämpningen av 113 och 114 §§ skall också äldre lag alltjämt gälla, när försäkringen tagits före nya lagens ikraftträdande.

7. Genom nya lagen göres ej intrång i den rätt som förmånstagare, vars insättande ej må återkallas, vunnit enligt äldre lag eller som eljest tillkommer någon på grund av förfogande som skett före nya lagens ikraftträdande.

Förslag till

Lag om ändring i föräldrabalken

Härigenom förordnas, att 7 kap. 9 § samt 20 kap. 9, 11 och 12 §§ föräldrabalken[1] skola erhålla ändrad lydelse på sätt angives i det följande.

(Nuvarande lydelse)	*(Föreslagen lydelse)*
7 KAP.	
9 §.	
Är avtal, som makar *med avseende å förestående* återgång av äktenskap, hemskillnad eller äktenskapsskillnad slutit om underhåll till barn, uppenbart obilligt för ena maken, må *avtalet, om det ej ingåtts under hemskillnad, på hans talan av rätten jämkas. I fråga om tid, inom vilken sådant klander skall väckas, äge vad i 11 kap. 29 § andra punkten giftermålsbalken är stadgat motsvarande tillämpning.*	Är avtal, som makar *i samband med* återgång av äktenskapet, hem- eller äktenskapsskillnad slutit om underhåll till barn, uppenbart obilligt för ena maken, må *det på hans yrkande jämkas av rätten.*
20 KAP.	
9 §.	
Fråga rörande vårdnaden om barn upptages av rätten i den ort, där den som har vårdnaden om barnet har sitt hemvist.	Fråga rörande vårdnaden om barn upptages, *på ansökan,* av rätten i den ort, där den som har vårdnaden om barnet har sitt hemvist.
Talan angående — — — — — —	motsvarande tillämpning.
Vad i första och andra styckena stadgas utgör ej hinder att upptaga fråga som där avses i samband med äktenskapsmål.	Vad i första och andra styckena stadgas utgör ej hinder att upptaga fråga som där avses i samband med äktenskapsmål *eller att upptaga fråga, varom sägs i andra stycket, i ärende angående vårdnaden.*

[1] Senaste lydelse av 20 kap. 9 och 12 §§ se SFS 1958: 640.

(Nuvarande lydelse)	*(Föreslagen lydelse)*
	Talan rörande underhåll till barn upptages, förutom i faderskaps- eller äktenskapsmål eller i ärende angående vårdnaden, efter ansökan.
11 §.	
I mål om underhåll till barn skall vad i 4 § stadgas äga motsvarande tillämpning.	I mål *eller ärende* om underhåll till barn skall vad i 4 § stadgas äga motsvarande tillämpning.
Underhållsbidrag må — — — — — — av underhållstiden.	
Underhåll till — — — — — — föreligger därefter.	
12 §.	
I mål angående underhåll äge rätten att för tiden intill dess laga kraft ägande dom eller beslut föreligger förordna därom efter vad som finnes skäligt. Skyldighet att utgiva bidrag må dock ej åläggas någon, med mindre sannolika skäl föreligga att han är bidragsskyldig.	I mål *eller ärende* angående underhåll äge rätten att för tiden intill dess laga kraft ägande dom eller beslut föreligger förordna därom efter vad som finnes skäligt. Skyldighet att utgiva bidrag må dock ej åläggas någon, med mindre sannolika skäl föreligga att han är bidragsskyldig.
I fråga — — — — — — motsvarande tillämpning.	

Denna lag träder i kraft den

Vad i 7 kap. 9 § nya lagen stadgas skall tillämpas jämväl i fråga om avtal, som ingåtts före lagens ikraftträdande.

Förslag till

Lag om ändrad lydelse av 33 och 37 §§ konkurslagen

Härigenom förordnas, att 33 och 37 §§ konkurslagen[1] skola erhålla ändrad lydelse på sätt angives i det följande.

(Nuvarande lydelse)

33 §.

Har vid bodelning mellan gäldenären och hans make eller dennes arvingar gäldenären *i märklig mån eftergivit sin rätt* och är bodelningshandlingen ej ingiven till rätten tidigare än ett år innan konkursansökningen gjordes, *gånge den bodelning* på talan av konkursboet *åter*. Samma lag vare, om vid bodelningen egendom till skada för borgenärerna frångått gäldenären mot det att fordran å honom utlagts å hans lott; dock att i sådant fall vad i 29 § tredje stycket stadgas skall äga motsvarande tillämpning. Från gäldenärens make må återvinning enligt 28—32 §§ äga rum, ändå att åtgärd, som för varje fall avses, blivit företagen tidigare än i nämnda paragrafer sägs, dock ej, om den vidtagits mer än ett år innan konkursansökningen gjordes.

(Föreslagen lydelse)

Har vid bodelning mellan gäldenären och hans make eller dennes arvingar gäldenären, *genom eftergift av sin rätt, i märklig mån minskat sin egendom till men för borgenärerna* och är bodelningshandlingen ej ingiven till rätten tidigare än ett år innan konkursansökningen gjordes, *skall bodelningen* på talan av konkursboet *helt eller delvis gå åter*. Samma lag vare, om vid bodelningen egendom till skada för borgenärerna frångått gäldenären mot det att fordran å hohonom utlagts å hans lott; dock att i sådant fall vad i 29 § tredje stycket stadgas skall äga motsvarande tillämpning. Från gäldenärens make må återvinning enligt 28—32 §§ äga rum, ändå att åtgärd, som för varje fall avses, blivit företagen tidigare än i nämnda paragrafer sägs, dock ej, om den vidtagits mer än ett år innan konkursansökningen gjordes.

Där dödsbos — — — — — — om inteckning.

37 §.

Finnes egendom — — — — — — uppkommen skada.
Har den — — — — — — egendomens värde.
När å — — — — — — till ersättning.
Då betalning — — — — — — hans lott.

[1] Senaste lydelse av 33 § se SFS 1933: 324 och av 37 § se SFS 1946: 809.

(Nuvarande lydelse)

Återvinnes från gäldenärens make egendom, som denne erhållit i gåva, eller går bodelning emellan gäldenären och hans make eller dennes arvingar åter och har maken eller arvingarna i följd av vad som stadgas i 8 kap. 5 § eller 13 kap. *14 §* giftermålsbalken, innan stämning om återvinning delgavs, infriat någon gäldenärens skuld, vare konkursboet skyldigt återgälda maken eller arvingarna vad sålunda guldits jämte ränta.

(Föreslagen lydelse)

Återvinnes från gäldenärens make egendom, som denne erhållit i gåva, eller går bodelning emellan gäldenären och hans make eller dennes arvingar åter och har maken eller arvingarna i följd av vad som stadgas i 8 kap. 5 § eller 13 kap. *24 och 25 §§* giftermålsbalken, innan stämning om återvinning delgavs, infriat någon gäldenärens skuld, vare konkursboet skyldigt återgälda maken eller arvingarna vad sålunda guldits jämte ränta.

Denna lag träder i kraft den

Lagen skall icke äga tillämpning på bodelning med anledning av att före lagens ikraftträdande dömts till boskillnad, återgång, hem- eller äktenskapsskillnad eller med anledning av att make avlidit före ikraftträdandet.

Förslag till

Lag om ändrad lydelse av 6 § lagen den 20 december 1946 (nr 807) om handläggning av domstolsärenden

Härigenom förordnas, att 6 § lagen den 20 december 1946 om handläggning av domstolsärenden[1] skall erhålla ändrad lydelse på sätt angives i det följande.

(Nuvarande lydelse)	*(Föreslagen lydelse)*
6 §.	
Underrätt vare — — — — — — lagfaren domare.	
Vid annan handläggning än i 3 eller 4 § sägs skall dock i häradsrätt nämnd deltaga och rådhusrätt äga den sammansättning som i rättegångsbalken är i allmänhet föreskriven för domförhet vid huvudförhandling i tvistemål, om ärendet angår	
1. adoption, vårdnaden om barn eller samtycke till hävande av tjänste- eller arbetsavtal som barn ingått, barns släktnamn, medgivande till äktenskap enligt 2 kap. 4 § giftermålsbalken eller till åtgärd beträffande makars egendom enligt 5 kap. 14 § eller 6 kap. *6 §* nämnda balk eller förordnande angående sådan egendoms förvaltning i andra fall;	1. adoption, vårdnaden om barn eller samtycke till hävande av tjänste- eller arbetsavtal som barn ingått, *underhåll till barn,* barns släktnamn, medgivande till äktenskap enligt 2 kap. 4 § giftermålsbalken eller till åtgärd beträffande makars egendom enligt 5 kap. 14 § eller 6 kap. *5 eller 10 §* nämnda balk, förordnande angående sådan egendoms förvaltning *eller nyttjande* i andra fall *eller fråga, som avses i 15 kap. 12 eller 21 § samma balk;*
2. förmynderskap eller — — — — — — förkommen handling.	
Skall i — — — — — — överförmyndares beslut.	

Denna lag träder i kraft den

[1] Senaste lydelse se SFS 1963: 524.

Förslag till

Lag om ändrad lydelse av 6 och 11 §§ förordningen den 16 juni 1875 (nr 42) angående lagfart å fång till fast egendom

Härigenom förordnas, att 6 och 11 §§ förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom[1] skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)	*(Föreslagen lydelse)*
6 §.	
1 mom. Sökes lagfart på grund av överlåtelse från annan, må ansökningen ej beviljas, med mindre det upplyses, att förre ägaren ej var gift, eller det visas, att samtycke eller tillåtelse till överlåtelsen givits, efter ty i 6 kap. 4 eller *6 §* giftermålsbalken sägs, eller att överlåtelsen ändock är gällande.	*1 mom.* Sökes lagfart på grund av överlåtelse från annan, må ansökningen ej beviljas, med mindre det upplyses, att förre ägaren ej var gift, eller det visas, att samtycke eller tillåtelse till överlåtelsen givits, efter ty i 6 kap. 4, *5* eller *10 §* giftermålsbalken sägs, eller att överlåtelsen ändock är gällande.
2 mom. Är lagfart — — — — — blivit ståndande.	
3 mom. Har ägare — — — — — — talan ogillats.	
11 §.	
Då lagfart är beviljad, utfärde rätten därom bevis. I detta bevis skall fånget samt vid köp jämväl köpeskillingen anmärkas. Förekommer villkor, som inskränker ägarens rätt att egendomen överlåta eller med inteckning belasta, eller är ägarens behörighet sålunda inskränkt genom annans på testamente grundade rätt att nyttja egendomen, varde det ock anmärkt. I fall, som omförmäles i 9 §, skall tomtens läge och storlek i beviset antecknas.	Då lagfart är beviljad, utfärde rätten därom bevis. I detta bevis skall fånget samt vid köp jämväl köpeskillingen anmärkas. Förekommer villkor, som inskränker ägarens rätt att egendomen överlåta eller med inteckning belasta, eller är ägarens behörighet sålunda inskränkt genom annans på *arv eller* testamente grundade rätt att nyttja egendomen, varde det ock anmärkt. I fall, som omförmäles i 9 §, skall tomtens läge och storlek i beviset antecknas.

Denna lag träder i kraft den

Vad i 6 § nya lagen är stadgat skall dock ej äga tillämpning, om överlåtelsen ägt rum före lagens ikraftträdande.

[1] Senaste lydelse av 6 § se SFS 1926: 329 och av 11 § se SFS 1930: 111

Förslag till

Lag om ändrad lydelse av 4 § förordningen den 16 juni 1875 (nr 42) angående inteckning i fast egendom

Härigenom förordnas, att 4 § förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom[1] skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)	*(Föreslagen lydelse)*
4 §.	
Finnes ej — — — — — — genast avslagen.	
Sökes inteckning på grund av fastighetsägarens medgivande, må ansökningen ej beviljas, med mindre det upplyses, att ägaren ej var gift, eller det visas, att samtycke eller tillåtelse till inteckningen givits, efter ty i 6 kap. 4 eller *6 §* giftermålsbalken sägs, eller att medgivandet ändock är gällande. Möter på — — — anses förfallen.	Sökes inteckning på grund av fastighetsägarens medgivande, må ansökningen ej beviljas, med mindre det upplyses, att ägaren ej var gift, eller det visas, att samtycke eller tillåtelse till inteckningen givits, efter ty i 6 kap. 4, *5* eller *10 §* giftermålsbalken sägs, eller att medgivandet ändock är gällande. Möter på — — — anses förfallen.

Denna lag träder i kraft den

Lagen skall dock ej äga tillämpning, om medgivande till inteckning lämnats före lagens ikraftträdande.

[1] Senaste lydelse se SFS 1920: 427.

Förslag till

Lag angående ändrad lydelse av 6 och 12 §§ lagen den 14 juni 1907 (nr 36) om inskrivning av tomträtt och vattenfallsrätt samt av fång till sådan rätt

Härigenom förordnas, att 6 och 12 §§ lagen den 14 juni 1907 om inskrivning av tomträtt och vattenfallsrätt samt av fång till sådan rätt[1] skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)	*(Föreslagen lydelse)*
6 §.	
Företer ej — — — — — — ansökningen avslagen.	
Sökes inskrivning på grund av överlåtelse från annan, må ansökningen ej beviljas, med mindre det upplyses, att överlåtaren ej var gift, eller det visas, att samtycke eller tillåtelse till överlåtelsen givits, efter ty i 6 kap. 4 eller *6 §* giftermålsbalken sägs, eller att överlåtelsen ändock är gällande. Sökes inskrivning på grund av testamente, dom eller annan handling, som ej vunnit laga kraft, må ansökningen icke bifallas förr än det visas, att handlingen blivit ståndande.	Sökes inskrivning på grund av överlåtelse från annan, må ansökningen ej beviljas, med mindre det upplyses, att överlåtaren ej var gift, eller det visas, att samtycke eller tillåtelse till överlåtelsen givits, efter ty i 6 kap. 4, *5* eller *10 §* giftermålsbalken sägs, eller att överlåtelsen ändock är gällande. Sökes inskrivning på grund av testamente, dom eller annan handling, som ej vunnit laga kraft, må ansökningen icke bifallas förr än det visas, att handlingen blivit ståndande.
12 §.	
Då inskrivning är beviljad, utfärde inskrivningsdomaren därom bevis. I detta bevis skall anmärkas dagen då tomträtten uppläts samt, där inskrivningen avser fång till tomträtt, dagen då inskrivning av tomträtten meddelades. I fall som avses i 4 § skall tomtens läge och storlek antecknas i beviset. Förekommer i fråga om fång till tomträtt villkor, som inskränker tomträttshavarens rätt att överlåta el-	Då inskrivning är beviljad, utfärde inskrivningsdomaren därom bevis. I detta bevis skall anmärkas dagen då tomträtten uppläts samt, där inskrivningen avser fång till tomträtt, dagen då inskrivning av tomträtten meddelades. I fall som avses i 4 § skall tomtens läge och storlek antecknas i beviset. Förekommer i fråga om fång till tomträtt villkor, som inskränker tomträttshavarens rätt att överlåta

[1] Senaste lydelse av 6 § se SFS 1920: 428 och 1953:421 samt av 12 § se SFS 1953: 421.

(Nuvarande lydelse)	*(Föreslagen lydelse)*
ler inteckna tomträtten, eller är tomträttshavarens behörighet i sådant avseende inskränkt genom annans på testamente grundade rätt att nyttja fastigheten, varde det ock anmärkt.	eller inteckna tomträtten, eller är tomträttshavarens behörighet i sådant avseende inskränkt genom annans på *arv eller* testamente grundade rätt att nyttja fastigheten, varde det ock anmärkt.

Denna lag träder i kraft den

Vad i 6 § nya lagen är stadgat skall dock ej äga tillämpning, om överlåtelsen ägt rum före lagens ikraftträdande.

Förslag till

Överenskommelse angående ändrad lydelse av artiklarna 1, 2 och 10 i den mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge den 6 februari 1931 avslutade konventionen innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap[1]

Regeringarna i Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge hava överenskommit, att artiklarna 1, 2 och 10 i den mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge den 6 februari 1931 avslutade konventionen innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap skola erhålla ändrad lydelse på sätt i det följande angives.

Artikel 1

Söker medborgare i en av de fördragsslutande staterna lysning till äktenskap hos myndighet tillhörande någon av de övriga staterna, prövas hans rätt att ingå äktenskapet enligt lagen i sistnämnda stat, om någon av de trolovade är bosatt där, och i annat fall enligt lagen i den stat där han är medborgare. Han äger dock städse påfordra, att hans rätt att ingå äktenskapet prövas enligt lagen i den stat där han är medborgare. Skall rätten att ingå äktenskapet prövas enligt lagen i den stat där trolovad är medborgare, kan lysningsmyndigheten kräva, att det genom bevis från myndighet tillhörande det landet styrkes att hinder ej möter att han ingår äktenskapet.

Om lysningen gäller i övrigt lagen i den stat lysningsmyndigheten tillhör.

Med lysning avses i denna konvention jämväl särskild hindersprövning som i fördragsslutande stat äger rum utan offentliggörande.

Artikel 2

Har lysning fullbordats hos myndighet tillhörande fördragsslutande stat, må, så länge lysningen äger giltighet, vigsel förrättas av myndighet tillhörande annan fördragsslutande stat utan ny lysning eller hindersprövning.

Vad i första stycket sägs skall äga tillämpning ej blott när lysning skett i fall som avses i artikel 1 utan även när lysning i andra fall ägt rum hos myndighet tillhörande fördragsslutande stat, oavsett om de trolovade äro medborgare i sådan stat.

Befrielse från lysning, som beviljats av myndighet i fördragsslutande stat, skall gälla jämväl i annan sådan stat.

När vigsel i fall som avses i tredje stycket eller eljest på grund av sär-

[1] Endast den svenska texten här återgiven. Parallelltexter för Danmark, Finland och Norge återfinns i det norska betänkandet i ämnet. Texterna avser att ordagrant följa varandra.

skilda omständigheter förrättas utan lysning, äger artikel 1 första stycket motsvarande tillämpning vid hindersprövning av vigselmyndigheten.

Om vigsel gäller i övrigt lagen i den stat vigselmyndigheten tillhör.

Artikel 10

Beträffande återgång av äktenskap mellan dem, som äro och vid äktenskapets ingående voro medborgare i fördragsslutande stat, skall vad i artiklarna 7—9 är stadgat äga motsvarande tillämpning. Frågan huruvida orsak till återgång är för handen bedömes dock, när talan föres av endera maken, enligt den lag som tillämpades vid prövningen av kärandens rätt att ingå äktenskapet. Föres talan om återgång mot båda makarna, må ej dömas till återgång, med mindre det återgångsskäl som åberopas utgör orsak till återgång enligt envar lag som tillämpades vid prövningen av makarnas rätt att ingå äktenskapet.

Denna överenskommelse skall ratificeras, och ratifikationshandlingarna skola deponeras i svenska utrikesdepartementet.

Överenskommelsen träder i kraft den 1 januari eller den 1 juli, som infaller näst efter det ratifikationshandlingarna deponerats. Den utgör en integrerande del av konventionen den 6 februari 1931 innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap och kan därför icke särskilt uppsägas.

Förslag till

Förordning angående ändrad lydelse av 1, 2 och 10 §§ förordningen den 31 december 1931 (nr 429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap

I anslutning till en av riksdagen godkänd, den ..... 196.. träffad överenskommelse angående ändrad lydelse av artiklarna 1, 2 och 10 i den mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge den 6 februari 1931 avslutade konventionen innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap förordnas härigenom, att 1, 2 och 10 §§ förordningen den 31 december 1931 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap[1] skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)	*(Föreslagen lydelse)*
1 §.	
Vill medborgare i en av de fördragsslutande staterna *träda i äktenskap inför* myndighet tillhörande någon av de övriga, skall hans rätt att ingå äktenskapet prövas efter lagen i den staten, om *han sedan minst två år har hemvist därstädes, men eljest enligt hemlandets lag.*	*Söker* medborgare i en av de fördragsslutande staterna *lysning till äktenskap hos* myndighet tillhörande någon av de övriga staterna, prövas hans rätt att ingå äktenskapet enligt lagen i sistnämnda stat, om *någon av de trolovade är bosatt där, och i annat fall enligt lagen i den stat där han är medborgare. Han äger dock städse påfordra, att hans rätt att ingå äktenskapet prövas enligt lagen i den stat där han är medborgare. Skall rätten att ingå äktenskapet prövas enligt lagen i den stat där trolovad är medborgare, kan lysningsmyndigheten kräva, att det genom bevis från myndighet tillhörande det landet styrkes att hinder ej möter att han ingår äktenskapet.*
Skall hemlandets lag vinna tillämpning, må rätten att ingå äktenskapet styrkas genom intyg av myndighet tillhörande hemlandet (äktenskapscertifikat).	*Om lysningen gäller i övrigt lagen i den stat lysningsmyndigheten tillhör.*

[1] Senaste lydelse av 1 § se SFS 1947:190 och av 2 § se SFS 1954:35.

(Nuvarande lydelse)

Om lysning, däri inbegripet sättet för hindersprövning, och om vigsel gäller lagen i den stat, vigselmyndigheten tillhör.

Lysning enligt nämnda lag kräves dock icke, därest lysning, som alltjämt äger giltighet, fullbordats enligt lagen i någon annan av staterna samt vardera av de trolovade därvid befunnits äga rätt att ingå äktenskapet enligt den lag, som i vigsellandet skall läggas till grund vid prövningen av denna fråga. Vad nu sagts skall gälla även om allenast den ena av de trolovade är medborgare i annan fördragsslutande stat än den, vigselmyndigheten tillhör, och den andra är medborgare i vigsellandet.

(Föreslagen lydelse)

Med lysning avses i denna förordning jämväl särskild hindersprövning som i fördragsslutande stat äger rum utan offentliggörande.

2 §.

Har lysning fullbordats hos myndighet tillhörande fördragsslutande stat, må, så länge lysningen äger giltighet, vigsel förrättas av myndighet tillhörande annan fördragsslutande stat utan ny lysning eller hindersprövning.

Vad i första stycket sägs skall äga tillämpning ej blott när lysning skett i fall som avses i 1 § utan även när lysning i andra fall ägt rum hos myndighet tillhörande fördragsslutande stat, oavsett om de trolovade äro medborgare i sådan stat.

Befrielse från lysning, som beviljats av myndighet i fördragsslutande stat, skall gälla jämväl i annan sådan stat.

När vigsel i fall som avses i tredje stycket eller eljest på grund av särskilda omständigheter förrättas utan lysning, äger 1 § första stycket motsvarande tillämpning vid hindersprövning av vigselmyndigheten.

Om vigsel gäller *i övrigt* lagen i den stat vigselmyndigheten tillhör.

10 §.

Beträffande återgång av äktenskap mellan dem, som äro och vid äktenskapets ingående voro medborgare i fördragsslutande stat, skall vad i 7—9 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning. Frågan huruvida orsak till återgång är för handen bedömes dock enligt den lag, som *var bestämmande för* kärandens *eller, om talan föres*

Beträffande återgång av äktenskap mellan dem, som äro och vid äktenskapets ingående voro medborgare i fördragsslutande stat, skall vad i 7—9 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning. Frågan huruvida orsak till återgång är för handen bedömes dock, *när talan föres av endera maken,* enligt den lag som *tillämpades vid pröv-*

(Nuvarande lydelse)	*(Föreslagen lydelse)*
mot båda makarna, för enderas rätt att ingå äktenskapet.	*ningen av* kärandens rätt att ingå äktenskapet. *Föres talan om återgång mot båda makarna, må ej dömas till återgång, med mindre det återgångsskäl som åberopas utgör orsak till återgång enligt envar lag som tillämpades vid prövningen av makarnas rätt att ingå äktenskapet.*

Denna förordning träder i kraft den

Förslag till

Lag angående ändrad lydelse av 1 kap. 3 § och 7 kap. 5 § lagen den 8 juli 1904 (nr 26) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, förmynderskap och adoption

Härigenom förordnas, att 1 kap. 3 § och 7 kap. 5 § lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, förmynderskap och adoption[1] skola erhålla ändrad lydelse på sätt angives i det följande.

(Nuvarande lydelse)	*(Föreslagen lydelse)*
1 KAP.	
3 §.	
Intyg, att svensk undersåte, som vill träda i äktenskap inför utländsk myndighet, enligt svensk lag äger det äktenskap ingå, *må ej av svensk myndighet utfärdas, innan sökandens avsikt blivit offentligen kungjord.*	*Angående* intyg, att svensk undersåte, som vill träda i äktenskap inför utländsk myndighet, enligt svensk lag äger ingå äktenskapet, *och kungörande av sådant intyg förordnar Konungen.*
Närmare föreskrifter, huru sådant intyg må erhållas, så ock bestämmelser, huru utländsk undersåte, som vill inför svensk myndighet träda i äktenskap, må styrka, att hinder mot äktenskapets avslutande ej är för handen, varda av Konungen meddelade.	Bestämmelser, huru utländsk undersåte, som vill träda i äktenskap inför svensk myndighet, må styrka att hinder mot äktenskapet ej är för handen, meddelas *jämväl* av Konungen.
7 KAP.	
5 §.	
Konungen äger, efter avtal med Danmark, Finland, Island och Norge eller med en eller flera av dessa stater, *med avseende å undersåtar i fördragsslutande stat,* stadga avvikelser från de i denna lag givna bestämmelser om internationella rättsförhållan-	Konungen äger efter avtal med Danmark, Finland, Island och Norge eller med en eller flera av dessa stater stadga avvikelser från de i denna lag givna bestämmelser om internationella rättsförhållanden rörande äktenskaps ingående, återgång av äk-

[1] Senaste lydelse av 1 kap. 3 § se SFS 1915:436 och av 7 kap. 5 § se SFS 1949:384.

(Nuvarande lydelse)	*(Föreslagen lydelse)*
den rörande äktenskaps ingående, återgång av äktenskap, äktenskapsskillnad, hemskillnad, förmynderskap för underåriga och omyndigförklarade så ock i övrigt meddela föreskrifter i dessa hänseenden samt beträffande internationella rättsförhållanden rörande adoption.	tenskap, äktenskapsskillnad, hemskillnad, förmynderskap för underåriga och omyndigförklarade så ock i övrigt meddela föreskrifter i dessa hänseenden samt beträffande internationella rättsförhållanden rörande adoption.
Efter avtal — — — meddelade bestämmelserna.	
Skall, enligt — — — främmande staten.	

Denna lag träder i kraft den

Förslag till
Lag angående ändrad lydelse av 3 och 4 §§ lagen den 12 november 1915 (nr 437) om äktenskaps ingående i vissa fall inför svensk myndighet i utlandet

Härigenom förordnas, att 3 och 4 §§ lagen den 12 november 1915 om äktenskaps ingående i vissa fall inför svensk myndighet i utlandet skola erhålla ändrad lydelse på sätt angives i det följande.

(Nuvarande lydelse)	*(Föreslagen lydelse)*
3 §.	
Fullgöra de trolovade vad enligt 2 § åligger dem, och finner ej vigselförrättaren hinder mot äktenskapet möta, utfärde han genast kungörelse om äktenskapet, upptagande de trolovades fullständiga namn samt *ålder, födelseort,* yrke och hemvist, så ock anvisning att hinder mot äktenskapet må före viss dag anmälas hos honom. Kungörelsen skall hållas anslagen å beskickningen eller konsulatet intill nämnda dag *samt, där så ske kan, på de trolovades bekostnad införas i tidning inom varderas hemort så ock, i fall någon av dem inom ett år före det begäran om vigsel framställdes haft sitt hemvist å annan ort, i tidning inom sådan ort.*	Fullgöra de trolovade vad enligt 2 § åligger dem, och finner ej vigselförrättaren hinder mot äktenskapet möta, utfärde han genast kungörelse om äktenskapet, upptagande de trolovades fullständiga namn samt yrke och hemvist, så ock anvisning att hinder mot äktenskapet må före viss dag anmälas hos honom. Kungörelsen skall hållas anslagen å beskickningen eller konsulatet intill nämnda dag. Har kungörelse varit anslagen utan att hinder mot äktenskapet yppats, må vigsel ske, dock ej senare än fyra månader efter det *kungörelsen anslogs.*
Har kungörelse varit anslagen utan att hinder mot äktenskapet yppats, må vigsel ske, dock ej senare än fyra månader efter det *anslagstiden utgick.*	
	Vigsel må dock, därest vigselförrättaren ej finner hinder mot äktenskapet möta, ske utan kungörande, om kungörandet med hänsyn till trolovads personliga förhållanden skulle vara till men för honom.

(Nuvarande lydelse)	*(Föreslagen lydelse)*
	4 §.
Har lysning i laga ordning skett i svensk församling, och skall vigsel förrättas inom fyra månader *efter lysningstidens utgång,* äge vad i 2 § första stycket sägs ej tillämpning och skall kungörande enligt 3 § ej ske.	Har lysning i laga ordning skett i svensk församling, och skall vigsel förrättas inom fyra månader *därefter,* äge vad i 2 § första stycket sägs ej tillämpning och skall kungörande enligt 3 § ej ske. *Detsamma skall gälla, om lysning eller motsvarande hindersprövning, som alltjämt äger giltighet, har fullbordats hos myndighet tillhörande Danmark, Finland, Island eller Norge. Har befrielse från lysning beviljats av sådan myndighet, erfordras ej kungörande enligt 3 §.*

Denna lag träder i kraft den

Har kungörelse enligt 3 § anslagits före nya lagens ikraftträdande, må, utan hinder av vad i nya lagen sägs, vigsel äga rum inom tid som stadgas i äldre lag.

Förslag till

Kungörelse angående utfärdande av äktenskapscertifikat

Med stöd av 1 kap. 3 § första stycket lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, förmynderskap och adoption förordnas härigenom som följer.

1 §.

Vill svensk medborgare för ingående av äktenskap inför utländsk myndighet erhålla intyg, att han enligt svensk lag äger ingå äktenskapet *(äktenskapscertifikat)*, skall på de villkor och i den ordning här nedan stadgas sådant intyg meddelas enligt bilagda formulär.[1]

Äktenskapscertifikat må icke utfärdas för sökanden utan att samtycke därtill givits av den, med vilken äktenskapet skall ingås.

2 §.

Svensk medborgare, som är kyrkobokförd i svensk församling, äger begära äktenskapscertifikat hos den präst som för kyrkoböckerna i församlingen.

Fullgör sökanden vad i lag är stadgat som villkor för erhållande av lysning, och finner ej prästen hinder mot äktenskapet möta, skall certifikat utfärdas.

Den som utfärdat certifikat skall ombesörja, att kungörelse därom uppläses i kyrkan nästa söndag, om ej Konungen bestämt annan ordning. Därvid angivas bägge de trolovades fullständiga namn jämte yrke och hemvist. Kungörandet må underlåtas, om det med hänsyn till trolovads personliga förhållanden skulle vara till men för honom.

3 §.

Svensk medborgare, som är bosatt i främmande stat och ej är eller bör vara kyrkobokförd i svensk församling, äger begära äktenskapscertifikat hos chefen för svenska beskickningen i den främmande staten eller hos svensk konsul, inom vilkens distrikt han är bosatt, dock ej hos olönad konsul med mindre Konungen uppdragit åt denne att utfärda äktenskapscertifikat.

Fullgör sökanden vad i lag är stadgat som villkor för erhållande av lysning, och finner ej beskickningschefen eller konsuln hinder mot äktenskapet möta, skall certifikat utfärdas.

[1] Förslag till nytt formulär har ej utarbetats.

4 §.

Rätt att utfärda äktenskapscertifikat för svensk medborgare, som avses i 3 §, tillkommer jämväl chefen för utrikesdepartementets rättsavdelning.

Vill någon erhålla certifikat av denne, skall han göra framställning därom hos beskickningschef eller konsul, vilken enligt vad som sägs i 3 § första stycket må utfärda äktenskapscertifikat för sökanden.

Sedan sökanden fullgjort vad i lag är stadgat som villkor för erhållande av lysning, skall den som mottagit framställningen insända handlingarna till utrikesdepartementet. Finner ej chefen för rättsavdelningen hinder mot äktenskapet möta, skall certifikat utfärdas.

5 §.

Har vid lysning i svensk församling sökanden funnits äga rätt att ingå äktenskapet, må inom fyra månader efter lysningen äktenskapscertifikat utfärdas utan ny hindersprövning. I sådant fall skall kungörande enligt 2 § ej ske.

6 §.

Sedan fyra månader förflutit från det certifikat utfärdades eller, i fall som avses i 5 §, lysning skedde, gäller certifikatet ej vidare som bevis om rätt att ingå äktenskap.

7 §.

Har veterligen tidigare lysning skett eller äktenskapsbetyg eller äktenskapscertifikat utfärdats för sökanden, må certifikat till annat äktenskap icke utfärdas för honom förrän fyra månader förflutit, med mindre den andra trolovade avlidit. I fall som avses i 5 § räknas tiden från lysningsdagen.

Denna kungörelse träder i kraft den

Genom kungörelsen upphäves förordningen den 3 december 1915 (nr 482), huru svensk undersåte, som vill träda i äktenskap inför utländsk myndighet, må erhålla äktenskaps-certifikat. Har kungörande för erhållande av certifikat ägt rum före denna kungörelses ikraftträdande, skola dock bestämmelserna i förordningen alltjämt äga tillämpning i fråga om certifikatets utfärdande.

Förslag till

Kungörelse angående prövning av utländsk medborgares rätt att ingå äktenskap

Med stöd av 1 kap. 3 § andra stycket lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, förmynderskap och adoption förordnas härigenom som följer.

1 §.

När utländsk medborgares rätt att träda i äktenskap skall av svensk myndighet prövas enligt främmande lag, må hans rätt styrkas i den ordning som nedan angives.

Vad nu sagts gäller ej, om hans rätt att ingå äktenskapet styrkes på sätt som sägs i 1 eller 2 § förordningen den 31 december 1931 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap.

2 §.

Sökandens rätt att ingå äktenskapet enligt hemlandets lag må styrkas genom intyg av behörig myndighet i hemlandet.

Företes icke sådant intyg, skall sökanden i stället förebringa

1) intyg av behörig myndighet i hemlandet eller av utrikesdepartementets rättsavdelning om vilka hinder mot äktenskap som stadgas i hemlandets lag,

2) äktenskapsbetyg, om sökanden är kyrkobokförd i svensk församling och prövningen ej skall företagas av den präst som för kyrkoböckerna i samma församling,

3) det motsvarande intyg som sökanden, när han icke är eller bör vara kyrkobokförd i svensk församling, kan anskaffa från utländsk registerförare,

4) bevis att, när enligt hemlandets lag fordras myndighets tillstånd, annans samtycke, läkarintyg, bodelning efter föregående äktenskap, iakttagande av väntetid eller dylikt, sådant krav är uppfyllt.

Intyg att sökanden enligt hemlandets lag äger rätt att ingå äktenskapet eller om de hinder mot äktenskap som stadgas i samma lag skall, om det ej utfärdats av här i riket anställd diplomatisk eller konsulär tjänsteman eller av tjänsteman vid utrikesdepartementets rättsavdelning, vara åtföljt av sådan tjänstemans eller svensk diplomatisk eller konsulär tjänstemans bevis att intyget är utfärdat av behörig myndighet.

3 §.

Om sökandens rätt att ingå äktenskapet skall prövas enligt lagen i annan främmande stat än den han tillhör, skola bestämmelserna i 2 § äga motsvarande tillämpning och vad där sägs om hemlandet gälla den stat vars lag skall tillämpas.

4 §.

Sökanden skall även städse i skriftlig försäkran på heder och samvete uppgiva, huruvida han förut ingått äktenskap, samt betyga, att de trolovade ej, såvitt han vet, äro så besläktade som sägs i 2 kap. 8 § giftermålsbalken. Med avseende å sådan försäkran skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad Konungen förordnat om försäkran, som trolovad har att avgiva enligt 3 kap. 2 § giftermålsbalken.

Har sökanden förut ingått äktenskap och utvisa ej handlingarna att äktenskapet blivit upplöst genom makens död eller annorledes, skall han styrka att så skett.

Denna kungörelse träder i kraft den

Genom kungörelsen upphävas

förordningen den 3 december 1915 (nr 484), huru utländsk undersåte, som vill träda i äktenskap inför svensk myndighet, må styrka, att hinder mot äktenskapets avslutande ej är för handen,

kungörelsen den 3 december 1915 (nr 512) angående uppdrag åt chefen för utrikesdepartementets rättsavdelning att utfärda intyg om äktenskapshinder enligt utländsk lag och

kungörelsen den 20 januari 1917 (nr 21) angående uppdrag åt vissa tjänstemän å utrikesdepartementets rättsavdelning att utfärda intyg om äktenskapshinder enligt utländsk lag.

KUNGL. BIBL.
23 SEP 1964
STOCKHOLM

NORDISK UDREDNINGSSERIE (NU) 1964

1. Teknikerutbildning i Danmark, Finland, Norge och Sverige. Del II.
2. Nordisk etterutdannelse i by- og regionplanlegging.
3. Nordiskt institut för elementarpartikelfysik.
4. Invaliditetsvurdering, erstatningsfastsettelse, tabellsystemer m. v. i yrkesskadetrydgene i Norden.

STATENS

OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1964

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen)

Justitiedepartementet

Företagsinteckning. [10]
Svensk namnbok 1964. [14]
Utlåtande av Juristkommissionen i Wennerström-affären. [15]
Rapport av parlamentariska nämnden i Wennerströmaffären. [17]
Lag om förvaltningsförfarandet. [27]
Beräkning av pensionsreserv i pensionsstiftelse. [28]
Skadestånd II. [31]
Förtida tillträde, expropriationskostnad m. m. [32]
Familjerättskommittén. Äktenskapsrätt I. Författningstext. [34]

Försvarsdepartementet

Krigsmaktens förbandssjukvård. [20]

Socialdepartementet

Bättre åldringsvård. [5]
Arbetstidsförkortningens verkningar. [9]
Behandlingsforskning vid ungdomsvårdsskolorna. [24]

Kommunikationsdepartementet

Bilskrotning. [21]
Statens byggnadsbesparingsutredning 3. Offentliga byggnader. Ekonomiskt byggande. [26]

Finansdepartementet

Värdesäkringskommittén 1. Indexlån. Del I. [1]
2. Indexlån. Del II. [2]
Alkoholreklamen. [6]
Statens skogar och skogsindustrier. [7]
Kommunal skatteutjämning. [19]
Nytt skattesystem. [25]
Koncernbidrag m. m. [29]

Ecklesiastikdepartementet

1958 års utredning kyrka-stat III. Religionsfrihet. [13] IV. Historisk översikt. Kyrkobegrepp. [16] V. Kristendomsundervisningen. [30]
Förbud mot utförsel av kulturföremål. [22]

Jordbruksdepartementet

Kapitalutvecklingen i det svenska lantbruket. [8]
Älgfrågan. [11]
Veterinärmedicinsk forskning och undervisning. Del II. [12]
Kronhjortsreservat m. m. [23]

Handelsdepartementet

Effektivare konsumentupplysning. [4]
Översättning av fördrag angående upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen (Euratom) och tillhörande dokument. [18]
Översättning av viktigare följdförfattningar till fördragen angående Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska kol- och stålgemenskapen. [33]

Inrikesdepartementet

Konsumtionsmönster på bostadsmarknaden. [3]

ISAAC MARCUS BOKTRYCKERIAKTIEBOLAG
STOCKHOLM 1964

KUNGL. BIBL.
23 SEP 1964
STOCKHOLM